

Schicht-szappan

Mindenütt kapható! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

+ Soványtság +

Szép feltételekkel a mi keleti országunkból, 1900. évi párisi arany díjnyertes kitalálással 6-8 hét alatt már 30 fontnyi gyarapodást ért el. Orvosi rend. szerinti Szépség- és bőrgyógyász. Nem szédülés. Szépség- és bőrgyógyász. Ára kartononként 2 kor. 50 fillér. Postánként 2 kor. 50 fillér. Postánként 2 kor. 50 fillér. Használati utasítás. Hygien. Institut 9771
D. Franz Steiner & Co., Berlin, 18. Königsplatzstrasse 78. Főraktár Magyarországon: Török József, gyógyszer. Király-u. 12.

FÖLDES-féle MARGIT-CRÈME

9353

gyorsan és biztosan ható szőr seplő, máj- és bőrfoltok, kiütések, pattanások és mindenemű bőrbaj ellen. Rögös hat.

Zsíraltan. Artalmatlan. Kapható mindenütt. Ára 1 korona.

Készíti: Gutori FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Főraktár: Török József gyógyszerész Budapest. A közönség megtévesztését célzó utánozásoktól óvakodjunk.

Kávé és tea

első kézből, vagyis egyenesen a termelőtől, ennek következtében teljes jóllétás valódi, hamisítatlan minőségűt.

Lindner Róbert gyógyszer.

Alaiska-crémje a szarvaskéreg rövid használat után csillogó fehérséget, üdéséget, tisztaságot és kellemes köleszőz, szerénese összetétele folytán az arcbőr minden fogatkozással megcsiszolt, u. m.: persenné, szepit, hórtak, napfoltot stb., fehérré, simmá és lágyvá teszi a legtróbb kezeket és hasonló szerek közül a következő följajlásokat állítja ki:

Alaiska-crémje nem zsírosít, nem tartalmaz fémalkatrészeket, orvosiilag véleményezett, ajánlja és teljesen ártalmatlan. Elismerőlevelek minden körököl be tekinthetők. Egy tégely ára K 3. Próbátégely K 1.20.

Székfője Lindner Róbert, gyógyszerész, Wien, XIII/9. Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, VI., Király-utca 12. 9883

Itintéve Párisban, Londonban, Amsterdamban, Bécsben aranyérmekkel és rendjelekkel.

Ismét szép vagyok

Ugyanígy fog szólni bármely hölgy, a kinek arcbőre fogatkozást mutat, vagy a ki csak konzervatív óhajja arcbőreit és ép ezért nem volna szabad, hogy az Alaiska-crém és -puder egyetlen pipereesztől hiányozzék.

F... Róza.

Lindner Róbert gyógyszer. **Alaiska-pudere** kiválóan kiegészíti az Alaiska-crém fényes hatását, egyedül alkalmazva az arcbőr hójas testzsinat lágy, üde és friss rózsás tónust kölcsönöz, egy-színűen elszáradtató kiváló illata, nemkülönben kel-tartó fedőképessége és tartóssága által és mivel sem borszint, sem bismutot nem tartalmaz, abszolút ártalmatlan-sággal magában foglalja mindama tulajdonságokat, melyek az egy nél-különkülönben, a minden-szípi használatra rendelt piperecsikké teszik, mint számtalan elismerővel a legjobb körököl bizonyít. Egy szelencze puder ára fehér, rózsaszínű vagy sárga K 3. —

Magyar királyi szabadalmazott és védjegyzett

PURGO

legenyhőbb jóízű laxans még eseesemőknek is adható, Rendelve angol, francia, magyar és német egyetemi tanárok által. — Kapható minden gyógyszerárban. 9777

Türk és társa

javasítói nagybirtokosok. Saját termései kávé és tea eladás. Triest via Rapicio 6.

ESZMENYI KEBEL érhető el a **Pilules orientales** által, Marie gyógyszerárban Párisban, Passage Verdean 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnak ártana, az assonyoni kebel fejlődését, valamint a kebel idősebbé válását elősegíti. Egy tégely ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utca 12. sz. 9619

Szeplő, himlőhely, sörör májfolt-fakadék, persennés, orrvörösség és minden egyéb arczisztat-lanság ellen legjobbnak bizonyult a már 52 év óta dicsegetremélő ismert a törvény kívánalmáinak megfelelő

Vukovári arczisztító kenőcs és szappan.

Nagy tégely K 1.60, kisebb K 1.— Szappan 1 korona.

Főraktár: Török József gyógyszerár B. Budapest, Király-utca 12, és Andrássy-ut 26. szám.

Császárfürdő BUDAPESTEN 9843 téli és nyári gyógyhely.

Előszórangó. E keszvízi gyógy-fürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel pompás ásványvíz uszodákkal, hő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

LIPIK

(Szlavoniában) 9800

I. rangú fürdőhely.

Egyetlen jó tartalmu alkalikus hőforrás (64° C.) a kontinensen.

A lonjavölgyi vasút állomása (Dugosellőn út). Azonkivül Pakrac-Lipik déli vasút állomása (Zónatársfő).
Külföldi: Budapest, Bécs, London, Róma, Brüsszel. Fényesen berendezett gyógyterem, kárház és étterem, nagyszabású park, fedett sétány, terasz, kitűnő gyógyszállodák, katonatiszti gyógyház, gyermekszanatórium, pompásan berendezett fürdőépületek. Villanyvilágítás.

Földművelésügyi hatóság nyomor-, bél- és gégehurtnál, köcszvény és csúszós bajoknál, ischiasnál, csontbajoknál, mindenemű hurutos bántalmaknál, valamint minden mirigy- és vérbetegségeknek.
A fürdő-udvar alatt 8 kiváló orvos rendel.
Lipiki hévíz széküldése egyenesen a forrástól, továbbá Edeskaty L. csevegő Budapest.
Lipiki forrását közvetlenül a fürdőigazgatóság rendelkezteti.
Bővebb felvilágosítással a fürdőigazgatóság.

A SZÉPSÉG TITKA:

Viruló arczszint, szépséget, örök ifjúságot, bársonyfinom kezeket

biztosítanak a felülmulhatlan, hivatalosan megvizsgált, tökéletesen ártalmatlan, szépség-különlegességeknek elismert párisi, valódi dr. Lejosse-féle

RAVISSANTE-CRÈME porcellánfélegy ár 2 korona.

RAVISSANTE-arczpor eredeti doboz ára 1 korona 20 fillér.

RAVISSANTE-szepítő eredeti üveg ára 3 korona.

RAVISSANTE-szappan darabja 1 korona.

Értékelt utánozásoktól óvakodjunk. Kérjük Török József és Török Sándor urak gyógyszerárjaiban, Király-utca 12 és Andrássy-út 26, mindig határozottan a párisi, valódi dr. Lejosse-féle számtalanszor kitaláltatott Ravissante-szepítő különlegességeket. Ezek az elegáns hölgyek, művésznők kedvencei. Vidéki megrendelések postafordultával expedáltak. 9976

Ischias, köcszvény, rheuma, osontörések és ezek utóbjai ellen biztos gyógyulást, nyújtanak

HERKULESFÜRDŐ

világhírű kéndús és sós melegforrása. Felsőtag tartózkodás a Délmagyarországi Kárpátok özönös hegyi levegőjében. Legnagyobb kényelem. Mérsékelt árak. Igen érdekes fürdőközség. — Kiténő vasuti összeköttetés. Prospektust ingyen küld az igazgatóság.

Dr. Lengiel Frigyes nyirfabalzsama

földművelésügyi hatóság jó hatással bír az arczbőr sepsítésére. Ezen balzsam éjjelen át majdnem észrevétlenül választja le a pikkelyeket, miáltal a bőr megszabadul a legtróbb tisztálanságtól, mint mindenemű foltoktól, bőrrázkától, szappalósi, szeszölősegtől stb. A bőr simává, puhává válik és fehér lesz. Csodahatásnak mondható ezen balzsam hatása a bőrfelület gyors helyreállítására nézve, különösen pedig himlők után.

Egy korsó ára 3 korona. 9814

Dr. Lengiel benzoé-szappana a legenyhőbb és leghasznosabb bőrpótló szer. Egy darab ára 1 korona 20 fillér.

Raktáron az összes nagyobb gyógyszerárakban.

Főraktár Magyarországon részére **Török József gyógyszerár,** Budapest, Király-u. 12 és Andrássy-ut 29.

VASÁRNAPI UJSÁG

23. SZ. 1903. (50. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, JUNIUS 7.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt egy évre 24 korona, félévre 12 * Csúpn a VASÁRNAPI UJSÁG félévre 8 * egy évre 16 korona (a Világkrónikával) félévre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK egy évre 10 korona (a Világkrónikával) félévre 5 * Kérleképpen előfizetésekhez a postalg megfizetésről viteldi la csatlólandó.

SZENT-PÉTERVÁR ALAPÍTÁSA.

1703-1903.

KÉTSZÁZ ESZTENDEJE annak, hogy a legvalalkozóbb szellemű Romanov-sarj ajkáról elhangzott az a keményszavú elhatározás, mely a hatalmas orosz birodalom képét egy osapásra kivetkőztette ázsiai köntösből. Nagy Péter odaállott a komor színű Néva partjára s nyugat felé fordulva, döngő hangon így szólott: «Ablakot nyitok az elhagyott vidéken, kinézek az egész Európára s buzgó keresztény alattvalóimból európai népet formálok!»

De még mást is mondott a testileg és lelkiileg egyaránt edzett imperátor: «Megítatom szomjas kardomat a szerencsétlen svédek vérében!» E harcias kijelentés teljesen rávall Nagy Péter egyéniségére. Mondott ő már e fajta dolgokat kilencz éves korában is, a mikor még csak játékosatákat rendezett az inasokkal és lovászokkal. *Narjuszkin Natália* fia nagyon különös módon nevelkedett. Oly társaságokban fordult meg, a melyek egy jövendő imperátorhoz egyáltalán nem illettek. Napokon át csatangolt az utczákon, hallgatta a pór nép képzeteivel kiszínezett meséket, betekintett a mestereberek műhelyeibe, fűrt, faragott, kovácsolt. De mindenek fölött legszívesebben foglalkozott a hajóépítés fáradságos mesterségével. Elpuhult nevelésben tehát nem volt része. Az egyszerűséget, a munkakedvet s a gyakorlati dolgok iránti érdeklődést, melyekhez már gyermekkorában hozzászokott, kivette magával az életbe. Kevés theoría, de széleskörű gyakorlati tudás volt életelve. Külföldi útjában keveset tördött az udvarokkal, de annál több időt szentelt tanulmányainak. Ilyen előzmények után legmerészebb vállalkozásait is siker koronázta.

1703-at irtak, a mikor a nagy csár egy verőfényes májusi nap parányi bárkába ült, körülhajózta a komor éjszaki ismeretlen vizeit, majd megállapodott egy kicsiny szigetnél s letette alapját a *Péter és Pál* erődnék s ezzel kapcsolatosan *Szent-Pétervárnak*, 20,000 kérges kezű muzsik dolgozott itt, — nem számítva a katonákat és a különféle mesterembereket. Nagy Péter környezetének meghiit és előkelő származású emberei ügyeltek a nagy munkára s a nap bizonyos óráiban ott volt a vasakarató császár maga is. Oly gyorsan épült ez erőd, hogy mástól hónap multán, *Péter és Pál* napján már itt szórakozott a munkás nép, a kikhez a

NAGY PÉTER CSÁR. Forrás: 1898. évi magyarországi évkönyv.

ságait is visszautasították. A munka azonban szépen haladt, mert haladnia kellett.

Nagy Péter éles tekintete nem fordult észleltanul a rideg és védtelen éjszak felé. A Péter és Pál erőd már két rövid év alatt igazolta létjogosultságát. A harcias svédok támadásai megszűntek s idestova látszott már, hogy a tengerentúli ellenség minden számítása füstbe ment. Erre aztán jött még egy merészebb gondolat s a szigorú császár intézkedéseinek egész zápora zúdult az orosz nép nyakába. A megkezdett munkát tovább folytatta Nagy Péter. Nem szívesen jött ide az orosz muzsik, a nemesség még kevésbé, de a nagy reformátor vasakarátán megtört minden ellenállás.

A hatalmas erőd építésével együtt megszületett az új város alapításának szédületesen merész eszméje is. Az orosz birodalom fejlődésének történelmileg igazolt fordulata volt ez a Balti-tenger vidékei felé. Péter voltaképeni érdeme, hogy látnoki szemeivel észrevette e lépés következményeit, melyek az új város létesítése folytán reformálódással lesznek majd az egész orosz birodalomra.

Szent-Pétervár keletkezése páratlanul áll a városok történelmében. Halálhőrgés, sirás és jajgatás, — nem pedig ünnepi harangszó zenés fel alapjait. A hagyomány szomorú statisztikája szerint több mint százezer ember s vagy tízezer igavonó állat pusztult el itt a gyilkoló munkában, dermesztő hidegtől és éhségtől. Véres körömmel és nyírfabotokkal kórták a földet s elnyűtt kaftanjuk szegleteiben hordták a muszka talaj fagyos rögeit azok, kiknek nem jutott elegendő élelmiszer a kezük szerszáma. A vállalkozó szellemű császár ridegen nézte ezt, de az emberföltötti fáradságból ő is bőségesen kivette a maga részét. Reggeltől napestig járt-kelt, parancsot osztgatva a görnyedező munkások soraiban s a posványok fojtó levegőjében elégedetten tudott megpihenni kicsiny faházikójában.

Csodagyorsasággal folyt a munka. Szibéria rideg börtöneitől megrettent mindenki. A nemesség építkezett és letelepedett; megjöttek a novgorodi kereskedők, kalmukok, tengerészek, a kiknek legjobban örült Nagy Péter, kéznél voltak a svéd foglyok is — nemkülönben az odaparancsolt 30 ezer muzsik s rövid idő alatt Nagy Péter gyönyörűségére kibontakozott az ő «paradicsomának», illetőleg az orosz birodalom új fővárosának a képe. A poltavai csatától büszke önérettel írhatta annak idején Nagy Péter derék tengerengyának, Apraxinnak, hogy «Isten segítségével Pétervár alapkövét ezennel letettem». Minden számítása teljesült, úgy, a mint akarta.

Hogy milyen volt Szent-Pétervár képe az alapítás idején, azt érdekesen világítják meg a következő adatok.

Az új város legtöbb épülete a helyzet természeténél fogva az erődítés közelében létesült. A legrégebb épületek közül való Nagy Péter házikója, az u. n. «Domik Petrá», mely a Néva partján épült. Ez a kilencz öl hosszú és három öl széles szerény házikó volt a legelső épülete az új fővárosnak. Mindössze két szobája volt, elválasztva az előszoba és a konyha által. Az egész tákolmány pallérozott fatörzsekből készült. Az egyik szoba a császár háló-, a másik pedig dolgozó helyiségeül szolgált. Belseje fehéritett vászonnal volt borítva, külseje pedig téglaszírral bemázolva, az ajtófélfák és táblák keleti színekben pompás virágokkal voltak ékesítve. II. Katalin kőburkolattal vétette körül s cseréppel fedette be. A nagy szobában volt elhelyezve Nagy Péter császár két régi esztrogpadja is, a hol napjában több órán át dolgozott. Itt fogadta a kérvényezőket és itt hallgatta ki a panaszosokat. Az ebédlő és hálóteremben most egy kápolna van berendezve, itt van a csodatévő Megváltó kép is, melyet Péter császár magával vitt minden útjára. A folyosón pedig Szent-Pétervár XVIII. századbeli képe hirdeti a jelen és a múlt közti különbséget.

Szent-Pétervár utcái az alapítás első éveiben névtelenek voltak. Legelső közbe tartoznak, melyek nevet kaptak, a Bolysaja és Málaja Naberezsnaja, Dvorjanskaja és a Poszadzskaja. Szent-Pétervárt már az alapítás korában is élénk társadalmi élet kezdett fejlődni. Legelőkelőbb része a Nagy- és a Kis-Néva felső környéke, legelőkelőbb volt azonban a Péter és Pál erődhez tartozó városrész. Legmozgalmasabb

III. Sándor császár. Mária Feodorovna császnő. II. Miklós császár. A Néván keresztül vezető új Trojckij-híd felavatásának emlékére vert érem.

képet nyújtott minden tekintetben a még ma is létező Trojckij-utca. Itt építkeztek a császár kedvelt emberei és itt emelkedtek az állami és más fontosabb középületek. Az apró utcák közé ékeltek aztán a «Szent-Háromság»-ról nevezett első fatemplomot. Tovább menve, az erőd közelében állott az első «árcsarnok», mely 1710-ben porrá égett. Tizenkét rozszakarátú suhancz rablási szándékból gyűjtötte fel; a gonosz vállalkozásnak akasztófa lett jutalma. A tűzvész után a leégett árcsarnok négy sarkán négy óriási akasztófát állítottak fel s a bűnösök közül négyet sorsbuzás útján — a vegyes származású tömeg okulására — kivégeztek. Ez volt Szent-Pétervárot az első hivatalos «szerepmóniával» egybekötött kivégzés.

Új csarnok épült az új helyébe, a melyet már könyves bolttal és bőrvéssel bővítettek ki. Nem hiányzott e vidékről a korcsma sem, melyben a hiteles feljegyzések szerint «bort, sört, vodkát és kártyát lehetett kapni s állva inni». Mind a mellett oly népszerűségnek örvendett ez a kezdetleges, de nélkülözhetetlen helyiség, hogy a «Trojckij»-ban tartott isteni-tisztelet után maga Nagy Péter sohsem mulasztotta el, hogy egy pohárka vodkára be ne térjen az ő kedves hajósaival és délczegek kapitányaival. A kicsiny, de szerföltött patriarkális «osztéria» előtt zajlott le az ifjú főváros minden nagyobb szabású ünnepélye, sőt még az illuminációk is. 1719-ben a szórakozások programja tekintélyes számmal gyarapodott. Színházat kapott az oroszok «Amszterdam»-ja, a hová az első német előadásra Nagy Péter magával vitte kedves szakácsát, a módfelett naiv és érzékeny Paton bácsit. A nagy császár és a kicsiny szakács egy sorban ültek. A kedélyes uralkodónak, ki a kormányzás nehéz munkáin kívül igen kedvelte a szórakozás minden fajtáját, felejtetlen estét szerzett az öreg Paton. A szakács ugyanis annyira átértezte és szíve vette a színészek játékát, hogy előadás alatt többször felkiáltott és a színpad felé integetett.

Szent-Pétervár igazi első nagyobb szabású ünnepe 1709 július 27-én zajlott le a XIII. Károly svéd királyon kivívott poltavai győzelem emlékére. Az ünnepen a császár abban a viharezett ruhájában jelent meg, melyben a hadjáratot végig küzdötte. A Trojckij-utca és környéke ez időtől fogva mozgalmas és híres lett érdekes mulatságairól. Az álarcos és bohókás menetek, a tréfás utcai maskarádák, melyeknek programját maga a császár dolgozta ki, hangulatot öntöttek a moszkoviták által kicstűfolt «könyvek és mocsarak városá»-ba, mint a hogyan gúnyosan nevezni szokták a rohamosan épült Szent-Pétervárt. Hogy az ifjú főváros a többi orosz városokhoz mérten a miveltés és az idegenforgalom mily fokán állott, meggyőzően igazolják az ünnepélyeken sűrűn szereplő fosztogatók. Ezek számára állította fel Nagy Péter a város népe-szebb utcáin a «szegény-ozslopot», melyekhez az elfogott tolvajokat odakötötték s drótvesszővel nyilvánosan megvesszőzték; súlyosabb esetekben pedig minden kihallgatás nélkül a nép szemelátára kerébe törték.

A szigorú császár egyénisége bizonyos körülmények között erősen emlékeztet Rettenetes Ivánra. Péter szigorúan bánt ugyan az új főváros lakosságával, de sok engedményt is adott

alattvalóinak. A régi «Sztimij» városrészben, a hol kizárólag csak tatárok, kalmukok és más idegenek laktak, megengedte, hogy kiki saját életmódja és ősi szokásai szerint élhessen. A város rendezésére azonban rendkívül szigorú szabályokat állított fel. A közös, illetőleg a kötelező munka alól senki sem nyert felmentést. 1713-ban hozzáfogott a Néva és a Fontanka környékének rendezéséhez.

Idé építette Péter az első nyári palotáját. Ehhez tartozott egyúttal Pétervár legszebb kertje, a «Lyibnij-Szád», az u. n. nyári kert. A kicsiny palota kiállotta a nagy idők zivatarát s még ma is fennáll. A kertet klasszikus szobrok (köztük legkiválóbb Venus szobra), csarnokok, bekerített vadaskertek, madártelepek tették változatossá, de a kert barátságos és költői hangulatát a Lyigovszkij-csatornából táplálkozó díszes szökőkutak adták meg. A mai fényes Nevskij prospektben, hol jelenleg szilangos trojckába fogott Rosztopcsin- és Orlov-ügetők toporzékolnak, — még nyoma sem volt a városi életnek. Erdős, bokros, vadvízes hely volt a mai európai stílus utca helyén. Később utat vágtak az erdőn, néhány apró dűcsal (nyaraló) építettek közelébe, úgy hogy lassacskán összeforrta Szent-Pétervár régi városrészeivel. Nagy Péter palotája a mai gazdag Eremitage múzeum helyén szerénykedett, a hol a nagy császár dicsőséges pályafutása befejezést nyert. A mai nagyszerű «léli palota» területén gróf Apraxinn tengernagy díszes palotája állott. Izlés, művészi kivétel és pompás berendezés tekintetében Szent-Pétervár múltjában egy palota sem versenyezhet a Menciokofféval.

Hogy mily szédületes gyorsasággal emelkedett Péter nagy alkotása, annak jellemzésére hadd álljon itt egy kis összehasonlító statisztika.

A lakosság száma:

Nagy Péter idejében	100,000
Erzsébet uralkodása alatt	150,000
II. Katalin idejében	250,000
I. Sándor	425,000
II. Sándor	843,000
Jelenben	1,270,000

A házak száma:

1713-ban	1013
1740-ban	2000
1805-ben	7280
1832-ben	8300
1881-ben	22,224
Jelenleg	32,000-en felül.

A régi Szent-Pétervár tömérdek elemi csapáson esett keresztül. Háborgatták a szomszédok, emészte a tűz s a Néva áradásait sem kerülhette el. Legemlékezetesebb volt az 1724-iki áradás. Tombolt a zivatar, hatalmas hullámok hém-pölyögtek a város utcáin, pusztítva, rombolva, söpörve házat, embert, állatot egyaránt. A nemeselekű császár, az edzett katona nem tudta tétlenül nézni a szörnyű katasztrófát. Csónakba ült és önfeláldozó munkára vállalkozott. De a míg mások megmentésén fáradozott, ő maga lett az áldozat. Meghült, átázott és semmiféle orvosság nem segített rajta. A nagy császár 1725 január 26-án örökre lehunyt a szemeit. De beteljesült a vasakarati császár minden reménye, mert a letűnt 200 esztendő alatt Szent-Pétervár naggyá és hatalmassá fejlődött.

Csudáky Bertalan.

A mai számunkban közölt képekhez, melyeket Szent-Pétervár alapításának 200 éves évfordulójára alkalmából mutatunk be, a következő téjekoztató sorokat fűzzük:

Egyetlen orosz csárral sem foglalkozott a művészet oly sokszorosan, mint Szent-Pétervár alapítójával, Nagy Péterrel. Tömérdek festmény, rajz, metszés és szobor őzi a nagy uralkodó emléket. Arcképei közül leghibebbnak tartják azt, a melyet Vajta 1698-ban készült metszete tüntet fel. Egy másik régi metszet pánczéjában mutatja be a nagy császárt; kardján az a felírás van orosz irással: «Megittatom szomjas kardomat a szerencsétlen svédok véreben.» Az a bronzszobor, mely büszke önérettel mutat a sötét vízi Néva felé, Fabjkonet szobrász mesteri alkotása; e szobrot II. Katalin császnő emeltette s 1782 augusztus 7-ikén leplezték le.

A régi Szent-Pétervár múltjára már csak igen kevés emlék figyelmezteti a látogatót. Legérdekeesebb és legrégebbi őriznek Szent-Pétervár alapításának megkezdését Taburin V. A. történeti adatok után készült rajza öröktű meg.

Az új főváros alapítása idejében a mai Nevskij-prospekt palotáinak még se híre, se hamva nem volt. A mostani fényes Nevskij-prospekt akkoriban

olyan volt, mint valami kis falu rendezetlen séta helye. Megváltozott, teljesen kicserélődött Szent-Pétervár régi képe. Az új főváros, a mióta átvette a vezérserepet, pompás palotákkal és monumentális templomokkal gazdagodott. Az utcák háztengeréből ma valóságos templomóriások emelkednek, melyek többnyire a korábbi, rég eltűnt fatemplomok helyére épültek. Legnevezetesebbek közé tartoznak: a Kazán-, az Iszák- és a Trojckij-székes-egyház. A Kazán-templom az élénk forgalmú Nevskij-prospekton van s a római Szent Péter-templom mintájára épült. Ikonosztáán 8000 kilogramm sulyu ezüst- és aranydíszítés csillog. A második nagy templom az Iszák-székesegyház, melynek felépítése kerek 25 millió rubeljébe került Oroszországnak. Nagy stílus klasszikus oszlopcarnokai és falai a legfinomabb olaszországi márvánnyal vannak borítva, főajtójáról pedig azt tartják az oroszok, hogy legnagyobb templomját a világon. A Trojckij vagy Szent Háromság-temploma a régi hasonnevű fatemplom helyén épült s díszítésére 90 pud arany fogott el. (Egy pud = 16^{3/4} kilogramm.)

Kétszáz esztendő óta nagyot haladt Szent-Pétervár, benépesült meg a Ladoga-tó vidéke is s az orosz Velencec oszlopcarnokai kiszámíthatatlan hasznára van az orosz iparnak és kereskedelemnek. Cs. B.

A MIT KÉT KEZÉVEL...

A mit két kezével varrogat anyátok, Szemfényetek legyen a ruha, kis lányok! A hoganynak, mindig akként tartva, Egy foltot, egy szennyet ne tűrjetek rajta.

Mert nem olesóság az, — venni kell azt drágán: Az ő arczroszám, az ő ifjúság; Hányszor sohajt közben, hányszor gondolt rátok... Lelekem kis lánykaim, ha ti azt tudnátok!

Oh, talán majd egykor — miért fohászom száll — Jobb osztály jut néktek e mi balsorsunknál; Szerencse hord karján, selyem, bársony főd bé — Óh, mint ez, akkor sem, és sohasem többé!

Ót fog majd függeni az idők hosszában, Egy-egy semmi öltöny szekrénytek' zugában, Megfakulva, vásva, enyészett-omlasztva, S rég porlik a kéz is, mely összeakgatta.

De mint az illat az elhulló virágról, Bűbáj reszket szét ez elmlő ruhákról; Körülöttek ottan koronként elárad, Édes hű szerelme az édes anyának!

Igmándi Miklós.

AZ A BIZONYOS «MIKOS.»

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Minden jog fenntartásával. (Folytatás.)

Meghatotta a leánya ragaszkodása, önkénytelenül hátra nyúlt az íróasztalra, a félig megirt instáncziáért és szétépte dirib-darabra.

— Dehogyan eresztlek el, kis Búzavirág. Megoltalmazlak én, ne félj semmit.

— Nem lesz rá szükség, asszonyom. A kisasszony nem fenyegeti többé semmi veszély.

— Vajjon? — szólt Szilvássyné aggodólag. — Találtam én olyan arkanumot...

— De hiszen uram, nincs a gonoszság ellen medecszia.

— Már én pedig találtam, — dicsekedett Akli diadalmasan. — Olyat mondtam én neki, hogy egyszeribe elment a kedve Búzavirágot elrabolni és vissza se jő többé, biztosítom.

Hanem hiszen föl is ébresztette ezzel a legveszedelmesebb ördögöt, a ki nem az alvilágban lakik, hanem az asszonyokban: a kíváncsiságot.

— Mit? Ugyan mit? — rohantak meg egyszerre.

— Ohó, az az én titkom.

— De megmondhatja nekünk is.

— Semmi esetre se, — felelte Akli eltökélten.

Ilonka durczás képet vágott és elfordította fejét Akli felé.

— Hát egye meg a titkát Pakli úr.

De a madame is megnehezelt, mert fölkelte, hűvösen biccentett fejével Akli felé, azután így szólt távozóban:

— Minthogy magán-beszélgésük van, én most magukra hagynom és beküldöm Hardy kisasszonyt.

Hardy kisasszony előkelő magatartású öreg nőszemély volt, az akkori divat szerint épen oly szükséges bútordarab a nevelő-intézetben, mint a glóbus, mint a tábla, vagy mint a szivacs. Szóval ő is a tanszerekhez tartozott. Annyiban ugyanis, hogy Hardy kisasszony teljesen sikert volt és a siketsége képesítette felette fontos állására, ezzel szerelte a kenyerét. A parloirban, a hová a családtagok és rokonok lehivathatták a növendékeket, sokszor az unokaöccsök és unokabátyák is, Hardy kisasszony volt jelen folytonosan mozgó kötöttívvel. A négy-szem közti beszélgetések csak a női családtagokkal voltak megengedve, a férfi rokonokkal azonban csak négy fül közt diskurálhatott a leány-növendék, mert a Hardy kisasszony szemei ugyancsak résen voltak. Apró, villogó két detektív, mely mindent észrevesz. Hardy kisasszony nem hallott semmit, de látta volna, ha a cousin megöleli vagy megcsókolja a cousinét. Vagyis a gondolat szabad volt az intézetben, de a mozdulat nem. S ez csak a siket vén kisasszony által volt elérhető. Ilyen hölgyeket a többi intézettulajdonosok is tartottak, de mademoiselle Hardy fölöttük állott minden tekintetben, mert gazdag forrásává vált a Madame minden tudásának. A mélyebben beavatottak t. i. azt suttozták, hogy az öreg kisasszony minden nyelvet értett és a szájak mozgásáról úgy le tudta olvasni a szavakat, mintha csak könyvben látta volna leírva.

Egy teljes perc se múlt el, már belépett kötökosarával az egyik kezében, a másikban a rendes fekete táblájával, melyről egy zsinóron lógott a griffi s jelezte a siketségét. Néma fejbiccentéssel üdvözölte Akli-t, aztán leült a szoba legsötétebb szögletébe, onnan nézte egykedvűen kötetve, a beszélgető fiatalokat.

Azok pedig még mindig ott tartottak, hogy mit mondott Akli Szepecsynek. Ilona fagatta, Akli ellenállt, úgy hogy egy veszekedő pár benyomását tehették a belépő Hardy kisasszonyra.

— Nos, nem mondja meg, uram? — Nem. — Meghalok a kíváncsiságotól. — Szépen eltemetjük, — nevetett Akli. — Hiszen maga valami borzasztót mondhattott én felőlem.

— Meglehet. — Lássá, én bevallottam akkor egyszer régen az én lekvár titkomat.

— Hátia, megmaradok a kíváncsiságotól. — Nem és nem.

— Hátia, megmaradok a kíváncsiságotól. — Akkor sem. Hanem mondom helyette egy másik titkot. Beszéltem a császárral...

— Bánom is én a császárral, nem érdekel engem a császár.

— Majd meglássá, hogy érdekelni fogja. A Búzavirág vállalt vont negédesen, durczásan.

— Nem hiszem, de próbálja meg, ha úgy tetszik.

— Hát igen kegyesen fogadott ő felsége —

folytatá Akli bizonyos ködös, de mégis mesterkelt fontoskodó színezéssel, mely a figyelmet van hivatva felhívni, hogy valami frappáns következik — és visszavet az udvarába...

A Búzavirág szándékosan ásitott egyet. — Látom, nem sokat érdeklődik a sorsom iránt, — vette zokon az elbeszélő.

A Búzavirág megint ásitott, elhatározta, hogy ő is megboszantja Akli-t:

— Álmos vagyok egy kicsit, — ravaszkodott az őszinteség hangján, — hiszen tudja, milyen éjszakánk volt. Hanem azért csak folytassa, hallgatom.

S fáradtan, hanyagul eresztette le a két karját.

— De nemcsak visszafogadott ő felsége, — folytatta Akli, — hanem azt mondotta, hogy a kiállott szenvedéseimet kárpótolni akarja s felszólított, hogy válaszlassak valamit és azt megadja nekem, bármi legyen.

— Ah! — kiáltá a leány egyszerre élénken. — És mit fog ön választani?

— Már választottam, — mondá Akli rendítő nyugalommal.

— Mit? — lihegte a leány tompán, bágyadtan, elhaló hangon.

A férfi ránézett s tekintetének melegségétől felbugyogott lelkéből a tudás forrása. Arcza egyszerre lángba borult, szemeit lehunytá.

— Találja ki, — biztatta Akli.

— Nem tudom, nem tudom, — hadarta halakán, csendesen.

— Hát megmondjam? — susogta. (Hardy kisasszonyoknak úgy tűnt ez fel, mint egy olvasatlan sor.)

Kezeit ijedten, tiltakozón emelte fel a leány. — Ne, ne...

— Furcsa maga! — zsörtölt Akli. — Majd azt akarja, hogy mondjak meg egy titkot, majd azt akarja, hogy ne mondjak meg egy másik titkot.

— Mikor úgy szegyenlem magamat, — rebegette halakán s örömtől ragyogó arcára egy csipke-kendőt borított, — úgy szegyenlem...

— Hát kitalálta? — kérde a férfi mohón. Némán intett igent fejével, felugrott és kiszaladt a szobából.

Nem birta többé megkeríteni ez este, bezárkózott szobájába és ágyára vetvén magát, csendesen sirdogált bent. Akli mindentéle követeket küldözgetett utána, hogy jönne ki még egy szóra, csak egyetlen egyre, de sehogya se bírták kicsalni. Végre az ő ölete támadt, hogy elérte Hardy kisasszonytól a palatábláját és a griffit, beküldte vele Dimitri apót azzal a kéréssel, hogy írja fel a választát egy szóval.

A táblát visszahozta Dimitri s ezek a szavak álltak rajta az Ilona betűivel:

«Mit felelt a császár?» Akli ezt írta válaszul:

«A császár ideadta, a mit kértem. De hát a Búzavirág mit felel?»

Dimitri elment, meg visszatért; mire több volt a táblán néhány sorral:

«A Búzavirág most még neheztel a csúf Akli úrra és nem tud ránézni, de ha kialszszza a haragját, kész engedelmeskedni a császárnak, mert a Búzavirág kimondhatatlanul szereti — ő felségét.»

Akli pedig meg volt elégedve a válaszzsal, mert pszichológus érzékkel ezt olvasta benne:

«A Búzavirág most még meg van rendülve és nem merne az Akli szeméibe nézni, de ha egy álmatlan éjszakán hozzá szokik a gondolathoz, menyecskevé lenni, vidáman fog szaladni karjaiba, mert a Búzavirág kimondhatatlanul szereti az ő Akliját.»

Hardy kisasszony felette csodálkozott ezeken

A KAZÁN-SZÉKESEGYHÁZ.

NAGY PÉTER SZOBRA.

KATONAI DÍSZ-SZEMLE A TÉLI PALOTA ELŐTT.

A TROJCKIJ-SZÉKESEGYHÁZ.

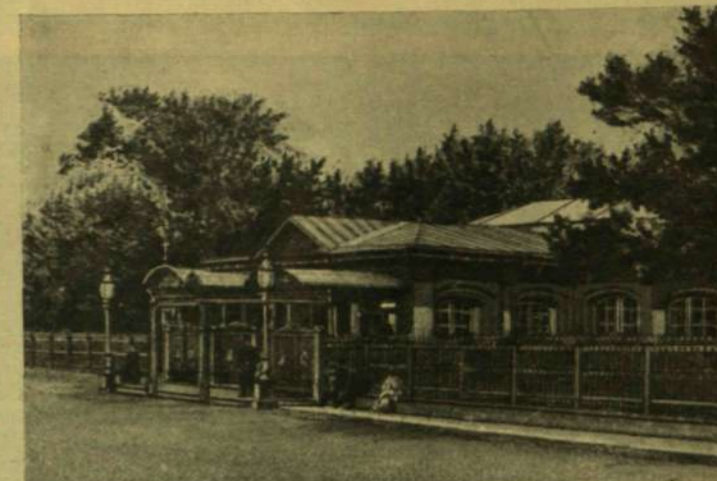

AZ IZSÁK-SZÉKESEGYHÁZ.

SZENTPÉTERVÁRI KÉPEK.

NAGY PÉTER CZAR HÁZA HAJDAN.

NAGY PÉTER CZÁR HÁZA MA.

SZENT-PÉTERVÁR ALAPÍTÁSA. — Taburin V. A. rajza.

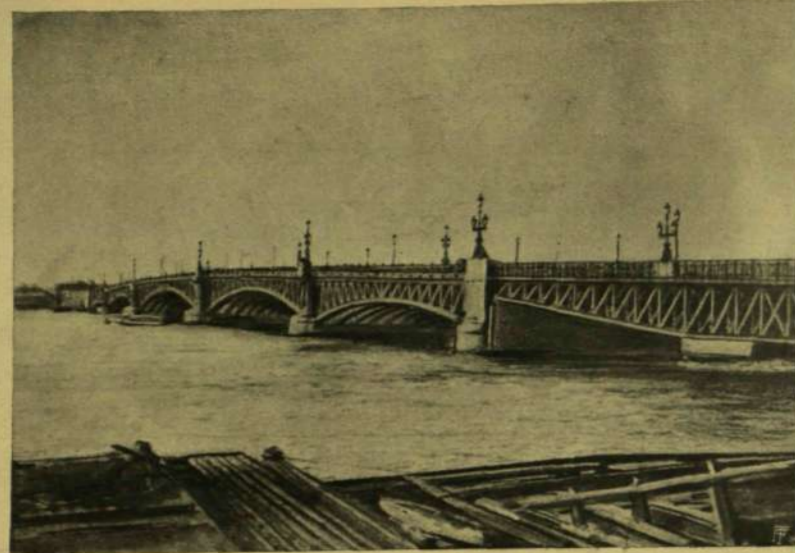
Egykorú mottó az órá.

NAGY PÉTER CZÁR FIATALKORI AROZKÉPF.

Sztyev festménye.

NAGY PÉTER CZÁR A LADOGA-TÓ VIZÉN.

A most felavatott Trojckij-híd.

Az Eremitage palota (a régi csári palota helyén).

SZENTPÉTERVÁRI KÉPEK.

s kérdezte Aklitól, hogy talán megsértette a kisasszonyt?

Akli a fejét ráta.

— De valami mégis csak történt önök közt. Irja fel, kérem a táblára.

Akli sajnálta letörölni az irást, megfordította a palatáblát és azt írta rá, hogy egy kis tréfa az egész s egyszersmind engedelmet kért a kisasszonytól, hogy a palatáblát magával vihesse; holnap majd másikat küld érte.

Ott künn már nagyban nyugtalanzkodott a kocsis, majd megvette a hideg annyi ideig.

— No, ugyancsak megváratott, — szólt haragosan. — A lovacska is megsínyli. Pedig mi-csoda tűz van ebben a dögben. Még mindig füstöl, mint egy tűzokádó hegy, hogy ugyan mi füstöl benne? Mit gondol, uram?

— Nem gondolok én semmit.

— Két óra hosszat vártam önre.

— Két tallér jár ki érte, — felelte Akli.

— Ez már beszéd, — helyeselte a kocsis. — Hol tegyem le?

— A Burg kapuja előtt.

— Gyí Lisl! Szaladj kis lovacska! Látom, — mondá azután hátra fordulva, — hogy nem viszünk kosarat, mi?

— Nem épen.

— Hát gyűrűt viszünk, mi?

— Azt sem egészen.

— Hát mi a mennyköt viszünk, he?

— Olyat, a mi se nem kosár, se nem gyűrű; egy palatáblát viszünk, — felelte Akli jókedvűen.

*

Nehéz ezekkel a kis portékákkal boldogulni; még a szerelmük is annyi mindenféle szeszélybe van beburkolva, hogy szinte mesterség kihámozni. Az igaz, hogy édes mesterség. És talán a természet akarja úgy, hogy egy kis fáradságra kerüljön a gyümölcs megszerzése. Ott van például a dió, maga is szereti, ha felnyitják és mégis két héját, két pánczelt vesz föl magára, egy zöldet és egy keményet, csontosat, pedig ez az utóbbi már úgy is nő meg, kétfelé osztott kagylónak, tehát akarja, hogy felnyissák és mégse enged, szét kell feszegetni, sőt a feszegetésnek se mindig enged, össze kell néha törni. Ilyen bohó gyümölcs a dió.

De hát még a szerelem? Az jár még csak sok parádéval. S épen a parádéja a legnagyobb poézis. A házasság aztán többé-kevésbé mind egyforma próza, de az összehorronálása, az mind különböző és változatos. Egy utazás Tündérországban, tele elbűvölő stációkkal; eső ha esik, permeteg csak, felhő ha támad, bárányfelhő csak; fergeteg ha jó, egy bánatos sohaj

lezúgja; köd és homály ha keletkezik, egy vidám mosoly elkergeti.

Hát igen, volt még elég «jelenet», míg végre oda jutott a dolog, hogy a Búzavirágból bevalott menyasszony lett.

A császár Kolowrat grófot bízta meg a kegye megrendelésével és ezekben az időkben gyakorta emlegette környezetének féltréfásan ugyan, de mégis sopánkodó hangon, mikor a kiadásokból valamit le akart faragni.

— Gondolják meg, hogy két leányt kell az idén férjhez adnom.

Mária Lujza főhercegnő férjhezmenetele tavaszra volt határozva. Áprilisban kíséri el fényes küldöttség és személyzet világverő völegényéhez Franciaországba. Akli ellenben kisértette a maga esküvőjét márczius elsejére.

Zajos és fényes volt az idei farsang, az udvarnál. Két téma volt: Mária Lujza bemutatása és nyomban utána az elbűsűzés a leendő francia császárnétól. . . A fősvény Ferencz nem szerette az ilyen költséges dolgokat, de Ludovika császárné nem engedett: «Meg kell lenni». Mit mondana a világ? Egy Habsburg leányt nem szedtek föl a szeméten, hogy csak úgy észrevétlenül küldjék el, mint egy gouvernantot.

— Nem szedték fel a szeméten, — sóhajtott fel Ferencz keserűen, — de odaobják a politika kedvéért a szemétre. S ehhez a szomorú látványhoz minek csináljanak még illuminációt is?

Végre is abban állapodtak meg, — mindig az asszony győz az ilyenben — hogy legyenek meg az ünnepélyek, de csak szűk családi körben; mindössze az uralkodó ház legbizalmasabb oszlopi hivassanak meg. A császár azt gondolta, hogy így sokkal olcsóbb. A magas arisztokrácia pedig azt gondolta, hogy így sokkal előkelőbb — s törte magát egy-egy meghívó után.

A szétküldött «billetek» közül, mint mindig, most is csak kevés ment Magyarországra. A magyarok közül épen csak a nagy oligarchákat hitták meg, az Esterházyakat, Pálffyakat, Batthyányiakat, Nádasdyakat, az aranygyapjasokat és a titkos tanácsosok közül vagy négyet. Erdélyből a gubernátort. Horvátországból a bánt. Akkor még nagy dolog volt udvari bálon lenni.

Annál nagyobb feltűnést okozott az eset, hogy a meghívók szétküldésekor a császár a következő nevet diktálta föl a főudvarmester listájára:

— Stephanus Rátónyi, Nagy-Szőllős.

A főudvarmester tiszteletteljes kérdést tett.

— Az udvari bálra parancsolja öt felséged meghívni?

— Igen.

— Nincs szerencsém ismerni ezt az urat.

— Igyekezzezz vele megismerkedni és el ne felejtse öt nekem a bál folyamán bemutatni.

A főudvarmester alázatosan meghajította magát.

— És milyen czímet írjak a meghívóra?

— Irja, hogy «spectabilis.»

A főudvarmester egy szót se szólt többet a császár jelenlétében, de annál inkább csóválta a fejét annak távollétében, tán egy óráig is csóválta, hogy így elrontotta ő felsége a listája szépségét ezzel a plebejus névvel, fünek-fának elbeszélte, nagy csodálkozással, égre emelt szemekkel, sopánkodván, hogy ugyan honnan jutnak a császár eszébe az ilyen nevek. . . Sőt a felséges asszonynak is felhozta alkalmas pillanatban panaszok, hátha az segíthetne még a dologon, de a császárné közbömbösen vette az egészet.

Lón tehát, hogy tekintetes, nemes és vitélő Rátónyi István uram, Ns. Ugocsa vármegye alispánja megkapta a meghívót a legszűkebb-körü udvari bálra Bécsbe, a mi nagy port vert az egész környéken, mert soha még egyszerű nemest nem ért ekkora nagy tisztesség.

(Folytatása következik.)

SZENTPÉTERVÁR ÜNNEPE.

Eredeti levél.

Szent-Pétervár, május 31.

I.

Ha kétszázéves egy világváros, még alig nőtt ki a gyermekkorából ebben a vén Európában, a hol évezredek Rómát, ősi Páris, Velenczét, Londont, Budát találunk. Mi volt Olaszország gyöngye, Velence, vagy a világ királynéja: Páris, de még a régi orosz Moszkva is Szent-Pétervár születésénél? Velence lelte már odáig történetének legnagyobb évszázadait, Páris központja volt már az egész világ modern kultúrájának; gazdag partvidéki kikötő-városok egész raja állott Hollandia tengere körül, a mikor Romanov Péter megálmodta, hogy olyan nagy várost csinál a finn öböl mellé, a mely Páris is legyen, Velence is legyen, de hollandiai formája is legyen.

Ma, kétszáz évvel ez ábránd megszületése után, ezt a nagyszerű tervet megvalósítva látjuk; egy orosz világváros épült meg, méltó versenytársul a nagy világközpontoknak. Ez a gyermek hamar mérföldes csizmát húzott a gyermek-czipellő helyett.

Ez a kétszáz év a rohamos fejlődés korszaka volt s ez meg is látszik a város külső képén. Egyik fejlődési állomás legnagyobb részt elsöpörte a másikat, a későbbi az előbbi s ma már annak a Szent-Pétervárnak, melyet az alapító arany-

ismert, jóformán nyoma sincs. A nagy Péter-Pál erőd gránitfalai és a Névapart gránitpartja, — ennyi az, a mi apróbb, ereklyeszerű dolgokon kívül megmaradt Nagy Péter *Pilyerburg*-jából. Nincs többé Nyári palota, nincs többé nagy hajóműhely, meg hajóudvar az admirális épülete előtt. A régi Izsák-templom helyén egy csudaszép, modern székesegyház emelkedik, Péter ezernyi csatornáik közül alig maradt meg kettő-három; magát a Péter-házikót, a hol annyit furt-faragott a fáradhatatlan csár, elvitték a parti sétányról, mert oda palotákat kellett emelni s az egész hatalmas épülettömegeket, melyeket valóságos a csár felügyelete alatt építettek meg a végtelen sugárúton, elsöpörte az idők szele, mert kicsinyek, egyszerűek és szegényesek voltak, mint elhanyagolt birtokon az első házikók, melyeket az új gazda hevenyében összetakoltatott.

A házikók helyére már egy félszázadév után paloták kerültek; a Péter korabeli nagy falu helyét elfoglalta az új város, az új rezidencia, de másfélszáz év kellett hozzá, hogy mai formájához jusson. A nagy utakat, nagy tereket, csatornákat, folyókat szépen, okosan és nagyszerűen kieszelte Nagy Péter, meg is jelölte az egyenes vonalakat, ha mással nem is, fabódékkal, — a többi pedig rábita utódaira. Ezek pedig, ezekben Nagy Péter tervével, híven megvalósították az ábrándot: II. Katalin nagy kegyellett és még nagyobb erélyvel egyre a csári tervrajzok, okmányok után indult; I. Sándor már kevesebb kegyellett, de jobb tanácsok alapján csak segített a rengeteg terven, I. Miklós pedig befejezte a nagy művet, annyira, hogy az ő utódainak már szinte rombolniok kellett, hogy újat építhessenek.

Most, a kétszázéves jubileumon itt áll a nagy, megálmodott babiloni város: nem az ugyan, a melyt Péter ismert, de az, a melyt *akart* és a melyről ábrándozott: középpontja az orosz mivöldési és állami életnek, szárazföldi és tengeri kereskedelemnek, Éjszak felhelye, a honnan diadalmas útra kéjszül indulni szárazföldi és vízi utakon az egyre növekvő orosz hatalom.

II.

Pétervár jubileumának jellege egészen a nagy kikötőváros jellege volt. Nagy Péter előtt az volt a döntő az új székhely megválasztásánál, hogy az a tenger mellett épülhessen. Az, hogy ő új központot keresett országának és hogy az orosz kultúrát oda kívánta gyökerestől átültetni, teljesen ettől a feltételtől függött s ráakadván új svéd birtokai átvételénél *Nin* erősségre, elmondhatta:

— Ezt akarom székvárosomnak, mert innen mindenüvé elindulhatok.

Oroszországnak tenger kellett, ha csak egy tenyérnyi is, de legalább az a tenyérnyi ott legyen a nyílt, nagy vizek közelében. Maga hajóács mesterséget tanult, tehát hajókat akart építeni a vizeire és épített is, sokat a maga kezeivel. Innen magyarázható, hogy a hol Pétervár ünnepel, ott az orosz tengerészet is ünnepe.

Pétervár utcait lefoglalták hát maguknak a jubileum alatt ezek a tengerész-jelvények, úgy, hogy még a legutolsó pózna is hajóárbcocznak készült és apróbb-nagyobb vitorla alakjában lengett rajta a zászló. A diadalívnek, kapuk, nagy faépítmények mind egy-egy korhú vitorláhajó-forma alából emelkedtek ki s nagyon emelte szépségüket és eredetiségüket a sok kötéldísz, a lobogó nagy vitorlavászók, a hajózászlócskák ezrei és a kötéldíszes szokatlan sokasága. Az apróbb bárkák és a nagyobb csónokok egész raját építették meg az utcaik árbcocjai és póznái alá; minden kis díszlet tengeri jellegűt igyekezett ölteni, hogy annál észrevehetőbb legyen a célzat: itt egy nagy orosz tengeri központ ünneplő jubileumát. A házak homlokzatát borította éktimények is igen eredetien egy-egy hajó-orrut mutattak, nagy árbcoczal és a vitorlák alatt délcegen, büszkén megálló Nagy Péter kezét tengerészöltözetben úgy jelent meg, mintha kezével egyre a tenger felé mutatna szilárdan, tántoríthatatlanul: «Tengerre orosz!»

A pétervári közösgéza díszítése e nemben olyan nagyszerű, hogy sebbet alig lehetett látni még valahol. Magát a főhomlokzatot Péter csár életnagyságú szobra foglalja el, a mint hajón állva, körülötte levő tanácsadóinak parancsot osztogat. Mögötte a felkelő nap arany-

A TÉLI PALOTA SZENT-PÉTERVÁRT NAGY PÉTER ZÁR UTÓDÁI IDEJÉBEN.

sugarakat szór a messze láthatáron s a hatalmas építmény tornya az egész képet mint valami gigantikus világító-torony zárja be. Nagy képen meg van festve Péter életének néhány olyan jelenete, a mint hajót ácsol, vagy parancsokat osztogat építkezéseknél. Ideiglenesen felállított szökőkútak szökdelő vizsugara és a medencék víze a nagy dekoratív hatású képek egészen vízi jellegét ad.

Az őrség, mely e nagy díszletekhez van kirendelve, korhú matróz- és katonai ruhában van; maga a rendőrség is, mely az ünnep idején a bejáratokat védi, nagyrészt történelmi jelmezt visel. Az egész város a mostani ünnep alatt Péter csár emlékében él, az ő korát elevenítik fel; még a Néván is Péter-korabeli vitorlás-evezős *korably*-ok mozognak, hogy a történelmi regattán részt vegyenek.

III.

A jubileum napja péntek volt, ó-naptár szerint május 16-ika és erre a napra, már jókor reggel két nagyszerű ereklyét mozgósítottak az ünnep fényének emelésére. Nagy Péter volt az első csár-patriárkha, a legfőbb papi méltóság, tehát az egyházi jellegű parancsol az ünnepekre: szabad ég alá hozták a Péter oltárát, a csodatévő *ikon*-nal, hogy e körül folyjon le az ünnep. De minthogy Nagy Péter legalább is olyan jó tengerész volt, mint a milyen patriárkha, ugyanoda kivontatták, díszes hajón gondosan elhelyezve, díszőrség kíséretében azt a bárkát, melyet a csári hajóács maga készített. Ezt a kis bárkát hívja a nép tréfásan *gyéduskának* (nagy-mama).

E ceremóniák mellett, melyek ágyúörgés és harangzúgás közben folytak le, felavatta a fiatal csár a Péter munkájához épült legutolsó nagy művet: az új, hatalmas Néva-hidat, melyet a Szentháromság-hídjának kereszteltek el (Trojckij). A hidat a kazáni Szűz Mária oltárképe kíséretében, maga a csár, a két czárné és a fényes udvari kíséret járta be először gyalog, aztán átadták a forgalomnak.

A tulajdonképeni emlékünnap a nagy, alapító csár lovas-szobra körül folyt le, a Péter-téren. Óriási diadalíven át jutottak az ünneplők a gyönyörűen felszírt teregre, melynek minden kis díszlete emlékeztetett arra, hogy 200 évvel ezelőtt, ugyan e helyen vetette meg lábát a nagy csár és az előtte kiterített papírlapon elkészített terv után osztogatta parancsait. E helyről messze be lehetett látni a roppant nagy város mélyére s az a benyomás lett mindig erősebb bennünk, hogy a kétszáz év előtti papírlap mintegy varázsütésre, szinte életre kelt, megrázkódott és most — itt van körülöttünk a maga valóságában mindaz, a mi rá volt írva és rajzolva.

A téren körös-körül beláthatatlan tömeg foglalt helyet a tribünökön s nézte a csári sátor körül folyó egyházi ceremóniát, melyen részt vett II. Miklós csár, felesége Alexandra Feodorovna, anyja Mária Feodorovna, Mihály Alexandrovics trónörökös és az egész uralkodó-család. Fényes kép volt az, a mint a jól ismert

fejedelmi alakok körül hullámzott az arany-palastba öltözködött papság, zárt koronájával fején az archimandrita, udvari méltóságok ragyogó ruhákban, pompázó egyenruhás katonai méltóságok, a diplomáciai kar sokféle viselete, a hol a khinai követ különös feltűnést keltett az európai viseletek között. Gazdag és ragyogó diszmagyarok — a mi nagykövetünk helyettese, Berchtold gróf, meg Márkus főpolgármester, Rényi főjegyző — megannyi vakítón, káprázatóan fényes és ragyogó s ez a tündöklés a pompás, napos időben, annál jobban érvényre jutott.

Antóniusz metropolita megható hangon áldotta meg, hosszú mise után a régi hajócskát, áldást kért az eszmére, mely e mű alkotója agyában fogamzott és áldást a műre magára, főképen pedig legfőbb pártfogójára, az ifjú czárra és a csári családra. A metropolita éreces, csengő hangját elnyomta erre az első ágyúszó és az első harangkondulás; a kórus már csak ágyú- és harangszó kísérettel ismételhette a fohászt és az áment.

IV.

Az ünnepek ceremóniális részével nem szokott az ünnep befejeződni. Azaz jóformán csak azzal kezdődik. A nép, mely e napon eleget ünnepele halott és élő czárját, most már részt kért magának is és beláthatatlan tömegek lepték el az utcákat, a melyek a népkertek felé vittek. Ott helyen állították fel a város népies színházakat, a hol két órától kezdve éjfélig ingyen mulathatót mindenki, a ki ez ünnepi napon megkívánta.

Az ilyen orosz népies multságokat nem szabad összetéveszteni a népiünnepek közönséges fogalmával, a melyeken ökröket sütnék és sárkányokat, léggömböket ereketek, stb., stb. Az orosz népek zene kell mindenütt és — operaelőadás is. Péter-hetén, a jubileumi napokon mindezen kertekben igen jó színészek olyan darabokat és operákat adnak elő, a melyek vagy Péter czárról szólnak, vagy az ő korából vett tárgyak van. A *napodnaja guljanga* állandóan népies opera- és drámai előadásokkal van fűszerezve; most csak annyi a változtatás, hogy egész nap folyik az előadás s akármely jegy nélkül mehet be. Óriás csődület, néptömeg várja így a maga sorát az ajtó előtt s kezében lobogtatja kis emlék-zászlaját, melyet az ünnepre milliónyi mennyiségben árusítottak el az utcasarokokon. Ezek a zászlóerdők valóságos ellettek a jubileumi utcákat. Egy-egy kocsin, a melyetegyszegény ló, az ünnep örömeire öt-hat emberrel megrakva húzott, volt húsz-harmincz ilyen kis zászló; még a biciklisták kerekén is volt néhány és libegett-lobogott, a mint forgott a kerék; — kalapja mellé tűzve viselte a járó-kelő és lovai füle mellé dugta a fuvaros, ha máshová nem lehetett. Minden zászlócskán az alapító csár és a mai csár képe volt látható és a két évszám: 1703—1903.

Az ünnep örömeire emlékművet is veretett néhány ügyes vállalkozó s a jámbor nép ismétett magát feldíszíteni velük. Ezen a napon nem

A NEVSZKIJ PROSPEKT NAGY PÉTER CZÁR KORÁBAN.

volt olyan ember, a kinek mellé ilyen «érdemjel» ne díszítette volna, mert az orosz amúgy is nagyon szereti a kintitétést. Nincs is jóformán még közkatona, vagy hivataloslagja se az orosz államnak, a kinek legalább egy nagy tenyérnyi tallér ne függne a mellén.

Négy álló napig tartott ez a jubileumi élet. A négy nap elteltével, mintha a föld nyelte volna el, úgy tűnt le a sok díszítés, zászlóerdő, szökőkút, diadalív s az utca újra fölvette rendes, hagyományos külsejét, a lármás nagyváros örökké mozgalmas képét. *Pintér Ákos.*

MÉRGEK ÉLVEZETE.

Míg a legtöbb mívelt államban dícséretre méltó küzdelem folyik a szesz italok mértéktelen élvezete ellen, más sokkal veszedelmesebb mérgek élvezete megdöbbentő mértékben terjed épen a legmíveltebb államokban s azoknak is a mívelt osztályai közt, nem kis veszedelemmel fenyegetve a társadalmat.

Nem szólva a morfiummal való visszaélés mind gyakoribbá váló eseteiről, mindenfelé terjed a kokain élvezete, mely Indiából jutott Európába; Irországban az éther tesz nagy pusztítást a lakosság egészségében, mind nagyobb mértékben, az ópium-szívás pedig valósággal megdöbbentően nagyszámú híveket és áldozatokat szed.

A helyett, hogy a Kínával nőttön növekvő kereskedelmi forgalom arra vezetett volna, hogy kulturánkat az ottani nép közt terjeszsze, a Keleten járt tengerészek behozták Európába az ópium-szívás szokását. Mintegy tizenöt év óta a legnagyobb francia kikötő városokban, főképp Marseilleben és Toulonban mindegyre

több oly helyiség lesz, a melyekben e vésztohoz szenvedélynek hódolni lehet. Előbb csak a tengerészek selejtje volt rabja, később átterjedt a városi lakosság alsóbb osztályaira, de ma

A NEVSZKIJ PROSPEKT MA.

már a legjobb társaságban is fölös számmal akadnak kedvelői. Nem ritka eset, hogy előkelő házak úrnői ebéd után meghívják vendégeiket «egy pipa ópiumra», előkelő hölgyek és

urak ópium-füst mellett szüresölik teájukat estétől hajnalig. Marseille város legelőkelőbb városrészeiben most már elegáns ópium-szívó helyiséget készül berendezni egy vállalkozó a legjobb társaság tagjai számára. Pedig Európában még veszedelmesebb a szokás, mint Kínában, mert a kínai aránylag elég mértékletes az ópium élvezetében, 7—8 pipánál nem igen szív többet, míg európai követői valóságilag tobzódnak az ópiumban s van köztük akárhány a ki búsz pipa ópiummal sem éri be egymás után.

Az amerikai Egyesült-Államokban az utóbbi öt év alatt a kokain-fogyasztás négyszáz, — az ópium-fogyasztás pedig hatszáz százalékkal nőtt. Ennek bizonyára nem az az oka, hogy az orvosok újabbán sokkal több kokaint és opiumot rendelnek betegeknek, hanem az, hogy a mérgek élvezete mind több és több embernél válik megrögzött szokásává. Egy amerikai orvos szerint minden gyógyszerészre legalább is öt ópium-élvező esik s a gyógyszerészek lelkiismereti furdalás nélkül árulják ilyeneknek a mérget, a törvényes tilalom megszegésével.

Tekintve azt a pusztítást, melyet a mérgek a szervezetben előidéznek, az alkohol veszedelmét sokkal fölülmúlják s ha a folyton terjedő veszedelmes szokásnak nem sikerül gátat vetni, a szomorú következmények hamar észlelhetők lesznek.

EGYVELEG.

* A dániai vasútak harmadik osztályú kocsiiban az utazók számára hirlapok és hasznos könyvek vannak elhelyezve, melyeket mindenki ingyen használhat. Eddigél még nem volt rá eset, hogy egy könyv, vagy hirlap elveszett volna.

* Egy new-yorki bankár kiszámította, hogy Rockefeller — az amerikai petróleum- király — a nap huszonnégy órájának minden hatvanadik másodpercében kilencz angol sovereign-t (vagyis 216 koronát) a tengerbe dobhatna s azért havonként mégis 528 ezer korona készpénzzel rendelkeznék. Vagy pedig ha ezen fáradságos foglalkozás terhére lenne, évnegyvedenkint egy-egy embert millióssá tehetne és még akkor is egy millió dollár évi jövedelme maradna.

* Az abessziniai miniszter teendői nemesek államügyekre, hanem egyéb nagyon közönséges dolgokra is kiterjednek. Így pl. *Ng*, Menelik császár belügyminisztere, többek közt az uralkodó virágait öntözeti s különféle nagyszámú óráit felhúzza. *Ng* miniszterannak idején Svájcban került Abessziniába.

* A vad lovak Nevada észak-amerikai államban annyira elszaporodtak, hogy most már csakis bőrük kedvéért lövöldözik őket. Egy szártított lőbőr ára nyolcz korona. Némely vadász naponta 24 koronát is keres ily módon. A vad lovakat azért is kell pusztítani, mivel a szarvasmarhák elől a legjobb legelőket letarolják.

* Kínában nemesak az apagyilkost, hanem ennek iskolamesterét is kivégzik, a miért növendéket jobb erkölcsökre nem tanította.

* Az angol parlament naplójának és törvényjavaslatainak szerkesztése és kinyomtatása évenként átlag 600 ezer koronába kerül.

KERESKEDELMI KIRÖTŐ A LADOGA-TÓ PARTJÁN.

SZENT-PÉTERVÁRI KÉPEK.

A «KLOTILD-SZERETETHÁZ» ÚJ ÉPÜLETE.

Szép ünnepélylyel ülte meg május 29-én a Klotild-Szeretetház-egyesület fennállásának negyedszázados emléktünnepét, a mely alkalomból szeretetházát is felavatta.

A «Szeretetház» elnevezés magyar specialitás; a lelkes buzgalmú néhai Molnár Aladár találmánya, mint a hogy az ő érdeme általában annak az intézménynek hazánkban való meghonosítása, a mely Németországban és főként Svájcban «Rettungshaus» elnevezés alatt immár százados múlttal bír s a melynek hivatása az elzülles veszélyének kitétt, elhagyott szegény gyermekek megmentése az erkölcsi romlásból.

git főhercegnők kézimunkáinak az intézet javára való kisorsolása 20,000 frtot jövedelmezett; a Jásziv-Egyesület 12,000, Rökk Szilárd 20,000, Pity Mihály 10,000 frtos alapítványokkal és hagyományokkal járultak az egyesület tőkének gyarapításához s ezeken kívül számosan tettek 4—2000 frtos alapítványokat; a közoktatásügyi kormány és a főváros pedig állandó évi segélylyel támogatják az egyesületet, melynek még az utóbbi években az államsorsjáték jövedelméből s legutóbb a mult nyáron rendezett fényes carrouselből jutott jelentékeny összeg. Így vált lehetővé, hogy a Klotild-szeretetház, mely időközben a főváros tulajdonát képező városmajor-utcai ideiglenes hajlékban (eredetileg Mária Terézia vadászkastélya) talált otthont, — 1902-ben a főváros által átengedett szép 4000 négyszögöles telken 169,000 korona költ-

kat (kosár- és kalapfonás, játékszerek, könnyebb papírmunkák) tanulják; a nagyobb (9—14 éves) növendékek már rendes ipari oktatásban (asztalos-, szabó-, cipész-ipar) részesülnek, ezenkívül kertészkedéssel is foglalkoznak s az intézet házi szükségleteit majdnem egészen ők maguk állítják elő. E mellett valamennyien rendszeresen végzik az elemi iskola hat osztályát három tanító vezetése alatt. 14—16 éves korukban kerülnek ki az intézetből, mely erkölcsi gondviselését azután is kiterjeszti rájuk, jóra való mesterekhez adja őket, a kinnél aztán megtalálják állandó életpályájukat s a társadalom hasznos, munkás tagjaivá válnak. Egyik-másik tovább is tanul s az intézetből eddig kikerült mintegy 400 növendék közt nem egy van, a ki az értelmiségi pályán vívott ki magának tisztességes megélhetést.

Erzsébet Henriette főhercegnő, Wlassics miniszter.

Halmos polgármester, Klotild főhercegnő.

Münnich Aurél.

A KLOTILD-SZERETETHÁZ FELAVATÁSÁNAK ÜNNEPELYE. — A főhercegnő mellszobrának leleplezése alkalmával Münnich Aurél alelnök úrvölde bosszút tart. — *Hajasi György festésze.*

A képen az egyesület választmányának több tagja látható: így Klotild főhercegnőtől balra Wlassics Gyuláné, mellette dr. Neumann Ármáné; Halmos polgármestertől balra dr. Böke Gyuláné, jobbról Münnich Aurél; a hátsó sorban balról Palmer Kálmán egyesületi titkár és Fenyvessy Adolf, köztük Hahóthy Sándor tanár.

1870-ben alapította Molnár Aladár a Balatonfüred melletti Arácon az első magyar szeretetházat, mely ma egyetlen ilyenmü állami intézetünk s az ő buzditására létesült a fővárosban is 1876-ban a «Fővárosi szeretetházi Egyesület», s még ugyanazon év június 11-én tartotta meg első közgyűlését.

Ebből az egyesületből nőtt ki a mai Klotild szeretetház-egyesület, miután védnökségét Klotild főhercegnő vállalta el. Felvirágzásában legfőbb érdeme néhai gróf Andrássy Gyulánéknak van, a ki 1880-tól 1891-ig állott mint elnöknő az egyesület élén. A mikor vezetését átvette, az egyesület által ideiglenes hajlékban fentartott szerény intézetnek még csak 33 növendéke volt s vagyona nem érte el a 10,000 forintot; az ő elnöksége 7-ik esztendejében a növendékek száma megkétszereződött, az egyesület vagyona pedig tizszeresére emelkedett.

Somogyi Károly esztergomi kanonok tette az intézet számára az első alapítványt 6000 frttal; egy főuri lovasjáték 1881-ben szintén ennyi összeget, az 1882-iki Szent István-napi népnépnep 30,000 forintot, Mária Dorottya és Mar-

séggel felépített új intézetben rendeltetésének minden tekintetben megfelelő végleges elhelyezést nyerhetett.

Az új Klotild-szeretetház a főváros közelebbi környékének egyik legkisebb pontján, a «Szép Ilona» szomszédságában épült, lankás hegyoldalon, szép park közepében s egyszerű, de csinos épületeivel pompásan illeszkedik bele a környék szép látképébe. Tervezője Gerster Kálmán műépítész.

Az intézet három házból áll: közepén, a lejtő tetején a központi épület emelkedik, ebben vannak a növendékek közös helyiségei: a tanterem, betegszobák, az étkező, a konyha, fürdőszoba, az igazgató lakása s egy nagyobb díszterem. A park alsó részében jobbról és balról egy-egy családház áll, melyekben egymástól egészen elkülönítve két-két család háló- és munkatermei vannak elhelyezve, mindenik mellett a családfelek (tanítók és iparosok) lakó szobáival. Egy családban 15 növendék lakik együtt; a legkisebbek (hat-nyolcz évesek) külön családot alkotnak s jobbra csak a kézi ügyesség elsajátítására alkalmas könnyebb kézi munká-

A felavató ünnep május 29-én az egyesület jubiláris közgyűlésének keretében ment végbe. Részt vett benne az egyesület védnöke, Klotild főhercegnő, leányával, Erzsébet Henriette főhercegnővel, a kiket az egyesület részéről gróf Andrássy Tivadarné és gróf Batthyány Lajos elnökök fogadtak, az egyesület-igazgató tanácsának és választmányának többi tagjaival.

A kormány képviselőiben Wlassics Gyula és Darányi Ignác miniszterek és Széll Ignác államtitkár, a főváros részéről Halmos János polgármester voltak jelen s közéletünk több előkelősége.

Az ünnepi közgyűlés a központi épület dísztermében folyt le s főtagja Palmer Kálmán egyesületi titkár előadása volt, a melyben az egyesület és az intézet rövid történetét vázolta, kegyeletes szavakban emlékezve meg Molnár Aladárnak, gróf Andrássy Gyulánéknak, báró Atzél Bélának az egyesület körül szerzett érdemeiről s az intézet többi nagylelkü pártfogóiról. Ezután gróf Batthyány Lajos elnök indítványára tiszteleti taggá választották meg lovag Falk Zsigmondot, a ki az egyesületnek alapítása óta buzgó pénztárnoka volt 1902-ig. A közgyűlés hódoló táviratban tolmácsolta. Hálóját Ó Felsége iránt, a ki az egyesületet huszonöt éves fennállása óta állandóan pártfogásában részesítette s a mult évben az intézet javára rendezett fényes

carrousel sikerét is meleg érdeklődéssel és áldozatkészséggel biztosította.

Az ünnepély második része az intézet parkjában folyt le, a hol Klotild főhercegnőnek Strobl Alajos által márványból készített domborművé arcképét leplezték le Münnich Aurél másodelnök beszédével. Ugyanitt játszódtott le az ünnepély egyik meghatározott mozzanata, a midőn a régi növendékek nevében Bajtai György könyvkötő és fényképész (a kitől a lapunkban közölt felvételek is erednek) rövid beszéd kíséretében átnyújtotta a főhercegnőnek az intézet részére eszközölt gyűjtésük eredményeként 200 koronát és egy díszes albumot, mely a régi és az új intézetről felvett fényképeket tartalmazta. Az ünnepélyek után a főhercegnő a többi előkelőségektől kísérve nagy érdeklődéssel tekintették meg az intézet összes helyiségeit, melyeknek czélyszerű berendezése fölött elismerésüket nyilvánították. Különösen megnyerte a látogatók tetszését a legkisebb növendékek kézimunkáiból rögtönzött csinos kiállítás.

FENYVESSY FERENCZ.

Az elhalt veszprémi főispánnal közéletünk leghasznosabb alakjai ritkáltak meg. Egy szerencsés magyar typosnak volt képviselője. Úgy lehetne jellemzőn nevezni ezt a speciális genre-t az embereknek: «Kamarások a Hir-nem udvarában». Ők magok nem nagy emberek, sem nem bírnak nagy képességekkel, de jól tudnak alkalmazkodni a nagyokhoz és híresek-

KLOTILD FŐHERCEGNŐ MELLISZOBRA, STROBL ALAJOSTÓL.

a tollában volt az ő ereje, hanem az egyéniségében. Ez a kellemes, eszes, életrevaló férfi, a kit mindenkinek meg kellett szeretnie, nem tűnhetett el többé a homályba. Nevét mindinkább bevonja a tekintély bizonyos csillogó patinája; szűk már neki Ugod (régii kerülete), a nehezen lelkesedő Pápa szokatlan melegséggel fordul feléje, hogy mandátumával megkínálja. Az új föld, új róperót adott neki s minthogy időközben Veszprém megye főispánja, gróf Eszterházy, a kinek ő egykor nevelője volt, leköszönt állásáról. Bánffy őt nevezette ki Veszprém főispánjának.

Azóta megyéjében élt közszerepben, de gyakran tartózkodott a fővárosban, itteni barátait és összeköttetéseit a hanyagolva el. Sőt a színészi ügyeket, mint a színész-egyesület elnöke nagy buzgalommal gondozta és vezette onnan is. Barátjai egyre jósolták, ingerkedve vele: «Lesz még belőled intendáns is Francia-kám; csak már megőregednél egy kicsit.»

De nem tudott megőregedni. Élénk emléken áll képzetünkben milleniumi diszruhájában, Csokonay-szabású bekecsében, mint diák. Valóságos fiús arca és alakja volt még most is.

Pedig már ötven esztendő is az idén. Itt volt tehát az öregség, de nem birt vele. Talán éppen azért szőlította segítségül a halált. És a halál birt vele.

M—th K—n.

A NÖVENDÉKEK IPARI FOGLALKOZÁSA A KLOTILD-SZERETETHÁZ RÉGI ÉPÜLETÉNEK UDVARÁN.

A KLOTILD-SZERETETHÁZ ÚJ ÉPÜLETE A BUDAKEZSI-UTON.

hez, ott élnek, ott lélegzenek, ott szeretnek a körükben, a levegőjükben lenni és annyira beleélik magukat a bábult szerepbe, hogy ők is utáncsinálják aztán a magok körében kicsiben. Magyarországon vannak quasi írók és quasi statusférfiak. A quasi írók nem teremtenek remekműveket, hanem teremtik az írói kultuszt. A quasi államférfiak sem termelnek irányezsméket, hanem magokéva teszik az igazi államférfiaktól termeltek és diadalra segítik, mint a hogy a vadludak tojásait kiköltik az egyszerű tyúkok is. A tojásoknak mindegy, az pedig, hogy a tyúkok, azalatt míg rajtok ülnek, esetleg magok is vadludaknak képzelik magokat, éppenséggel nem árt senkinek.

Fenyvessy Ferenczen is a tettvágy Nessus-inge égett. A nagyok és jók körül keringő agilis ember volt, a ki a közügyek sok ágában örökké izgott-mozgott, tett, agítált, szorgoskodott. Mindig jóakarattal és jóhiszeműséggel többnyire jó irányban és soha sem önző czéllal. Kivált egykori jelentéktelenebb pozíciójában fejtett ki jelentékenyebb munkásságot. Valóságos élesztő kovász volt a politikai és a művészeti élet világában. A klub beszélgető csoportjai közt a maga igazai mellett lármázott, egy-egy színházi premiéren ő tapsolt vagy püsszegett lehetőleg a legelsőnek, egy elmondott beszédéről a Házban ő nyilvánította a legelső véleményét, de a farsangi bálókban is ő helyezkedett el az első között a négyesekben a párjával; szóval ott volt mindenütt, a hol valami történt és kellemes volt

mindenkinek, hogy ő ott volt, — mert minden praepotentia, minden nagyképűség nélkül tudta magát érvényesíteni a született szeretetreméltóság keresetlen természetességével és formáival. Csinos, deli férfi volt — az örök fiatalság színeiben. Még emlékszünk a nyolczvanas évek szép kis jegyzőjére, a ki fekete atillájában, kardosan viszi az üzeneteket a főrendiháza s a karzat hölgyei rajta felejtik a tekintetüket.

Később azután megösmérjük őt mint szónokot, a ki racsosolva mint a nagy urak, de nem minden satyrikus él nélkül támadja a kormányt Apponyi és Szilágyi háta mögül. Leginkább a színházi tételeknél folytat vehemens csatákat a mindenkorai intendánsok ellen. Ők voltak az ő vörös posztója és közhit szerint az intendánság volt az ő piros széke, a melyre vágyott.

Hova-tovább egyre több érdemet szerez erre, otthonos a színészi körökben s ügyeikben élénk és hasznos tevékenységet fejtett ki, de intendánsnak még mindig *túláságosan fiatal*. Az idő csak növeszti a színészi ügyekhez hajlamait, de megkoptatja ellenzéki kedvét. Szilágyit és Pulszky Ágostot harmadiknak követte a szabadelvűpartba való belépésben. Ide is az első közt akart beérni.

Csakhamar lapot is «Magyar Ujság») alapított a szabadelvűpartit irányzat védelmére, melyet a «Nemzet» öccsének neveztek a képviselő. A lap nem sokáig prosperált, nem is volt jól szerkesztve, de Fenyvessy ez egy csöppet se konfundálta. Nem a lapjában, vagy

A PÜNKÖSDI TORNAÜNNEPEK.

A magyarországi tornaegyesületek országos szövetsége torna-versenyt tartott pünkösdi két ünnepén a fővárosban, egyszersmind felszenteltet logogit. A Budapesti Tornaklub fogadta a mindenfelől érkezett ifjúságot mint házigazda s a versenyek és a zászlóavatás ünnepe a csömöri-úti nagy pályán ment végbe, melyet oly szívesen látogat a fővárosnak a testedző sportban kedvét lelő közönsége. Az idén ötödször rendezett a szövetség országos ünnepet. Különös dísz adott ennek, hogy a szövetségi zászló keresztanyai tisztját *Augusta főherceggasszony* vállalta el. A budapesti torna-klub pedig sport-kiállítást is rendezett.

Az egészséges, napbarnított fiúk már egy-két nap előtt érkeztek és május 31-ikén reggel a verseny-pályán gyűlt össze vagy hátszázan s megtartották az előleges mérkőzéseket. Innen nagy részük a városi-gebe ment át, hogy megnézzék ott a korosolyzó-csarnokban rendezett sport-kiállítást.

A torna- és sport-kiállítást a szövetség elnöke, Berzeviczy Albert nyitotta meg. Izléses rendben látni lehetett itt együtt a kintintésűl osztott érme, szalagok, vándordíjak egész gyűjteményét; a versenyek főnyertesinek arcképeit; kerékpárokat a kirándulásokhoz és kerékpározó, gyalogló versenyekhez való térképeket, kilométer-mérőt; a nagyobb kirándulásokhoz alkalmas felszereléseket, stb., stb.

A zászlószenteléssel összekötött versenyre vonuló csapatokat délután nagy zápor érte. A már össze-gyűlt közönség is a tribün alá húzódtott. A két tri-

bün közt díszes sátor emelkedett a fejedelmi vendégek számára.

Az ifjúság katonás rendben érkezett, kiki a maga csapatjában, dobbal, trombitával, folszereléssel. Negyedél óra felé kiderült és *József Ágost főherceggel, Augusta főherceggasszonnyal* derült időben érkezett meg. A polgári zenekar a Rákóczi-indulóval fogadta őket. A sátorban a főhercegi pár körül az előkelőségek foglaltak helyet s ezek közt *Wlassics Gyula* közoktatási miniszter.

A zászlófelszentelés alkalmával a tornászok *Kölcesey* himnuszát énekeltek. Az egyházi szertartást *Kohl* Medárd püspök teljesíté, megáldván a nehéz nemzetiszínű selyemből készült zászlót. A zászló egyik fehér szalagján «*Augusta főhercegnő*», a másik vörös selyem szalagján pedig «*Budapest, 1903 május 31.*» olvasható. A felszentelés után *Kohl* Medárd mondott rövid beszédet. *Berzeviczy* Albert a főhercegi párt üdvözölte. A beszédre fölhangzó éljenzés után *Augusta főhercegnő* jó magyarsággal így válaszolt:

«Kiváló örömmre szolgál, hogy ezen az államra oly fontos szövetségnek a zászlóanyai tisztet elvállalhattam. Szívvel óhajtom, hogy a torna-szövetség a nemes czél javára fejlődjék. Annál is inkább óhajtom ezt, minthogy szükséges a testnek ereje, egészsége és épsége arra, hogy a lélek a mai viszonyok nagy követelményeinek megfelelően. Lelkem mélyből kívánom a nemes törekvésű Szövetségnek, hogy Isten áldásával viruljon, forrón szeretett édes hazánk javára és dicsőségére.»

Éljenriadal hangzott, a tornászok a Szózatot énekeltek el, miközben a főhercegnő megkoszorúztatta az új zászlót. Ezután megtörtént a *zászlószegek* beverése.

A zászlóavatás után megkezdődött a *tornaünnep*. Katonás sorban álltak a csapatok s a harang jelző szavára kimért pontossággal száz meg száz kar emelkedett a levegőbe s a legnehezebb gyakorlatokat végezték fa-botokkal. A tarka sereg ügyes gyakorlatai nagyon tetszettek. Aztán *fules labdával* mértéközött az ebben legjobb két csapat: *Eperjes és Magyar-Óvár*; győztes lett az utóbbi. A *Budapesti Tornaklub* pedig a labdarúgásban győzött a megyetemi Football klub fölött 2:0 arányban.

Junius elsőjén kedvező időjárás mellett folytatták a *versenyeket* nagy közönség előtt. Részt vett ezekben egy pár külföldi minta-csapat is *Drezdából* és *Lipcséből* s különösen a *drezdai* csapat szabatos, szép torna-mutatványait taposolta meg a közönség. A *soproniak* gyakorlatai is nagy elismerésre találtak. A *lipcsesi* «Ballspiel Club» labdarúgásban 2:1 arányban legyőzte a Budapesti Torna-Klub csapatját. A többi versenyek eredménye ez: *Sulydobs* távolságra: *Rudolfi* (Debreczen) 12.04 m., *Vadkerti* (M.-Óvár) 11.13 m., *Futás* (800 méter) 1. *Burger Géza* (Eperjes), 2. *Körner Iván* (Győr). *Szövetségi összevett verseny* nyertese *Coray Artúr* (budapesti Torna-klub). A *százméteres síkfutás*: 1. *Helmich Miksa* (ó-budai tornaegetület), 2. *Polgár F.* (megyetyem). 3. *Rupp Jenő* (budai tornaklub). *Gátverseny*: *Helmich M.* és *Vargha P.* (egyetemi tornaklub).

A festőleg is szép látványosságról több képet közlünk, a csapatok felvonulásáról, a gyakorlatokról, a zászlóavatásról és azt a jelenetet, mikor a versenyző térre érkezett torna-csapatok zászlaira fehérbe öltözött leánykák koszorút tűznek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

***Homokba irt mesék.** Irta *Nógrády László*. A modern irodalom ritkább jelenségei közé tartozik ez a könyv, mely a mindennapi ösvényről letérve, a természetben, annak szépségeiben merül el. A szerző teljes szívvel, lélekkel csügg a természetben; hegyeken, völgyekben, erdőkben, síkokon, a moocsarak világában szárnyal képzelete, a hova olvasóit is magával tudja ragadni; szinte halljuk a nád, a gyékény suhogását, a falombok zúgását, a madarak énekét, a vihar moraját, a zápor zuhogását. Nemcsak szereti a természetet, hanem mel is tudja szeretetni. Figyelmét nem kerülik el a mező, erdő életének még oly apró részletei sem s a mit így megfigyelt, jól tudja festői képhez foglalni. Előadásában életet nyernek az élettelen tárgyak, tájképeiben visszatükröződnek az író lel-kének hangulatai. Szépen, vonzóan ír, gyakran költői szárnyalással, mely nem téveszti hatását. Nem olvashatjuk meghatottság nélkül például az «Üres fészek», «Mikor a kertben temetnek» című darabokat; a természeti jelenségek igaz, megragadó leírását találjuk a «Zsombékkország»-ban, az «Íj-szaká»-ban, a «Kis bükkös»-ben. De sok sikerült vonás van a kötet valamennyi többi rajzában is. Közülök a «Zsombékkországban» című mai szá-

FENYVESSY FERENCZ.

munkban be is mutatjuk a kötet címképével együtt. A szépen kiállított könyv a Franklin-Társulatnál jelent meg, ára 1 korona 20 fillér.

A «*Budapesti Szemle*» júniusi füzeté a szokott érdekes tartalommal jelent meg.

Első cikkében Londonban élő hazánkia, *Kropf Lajos* «*Kossuth Lajos és Long kapitány*» cím alatt ismerteti amerikai hivatalos források nyomán azt a különben nem nagy jelentőségű vizslyát, melybe *Kossuth Lajos* a «*Mississippi*» nevű amerikai hadihajó kapitányával keveredett, mikor a hajón, mint az Egyesült-Államok vendége *Kiutahából* *Gibraltárba* ment, hogy ott más hajóra szállva, Angolországba utazzék. *Long* kapitány ugyanis nem valami szívesen teljesítette kormányára erre vonatkozó megbízását s mikor *Kossuth* *Marseilleben* partra szállt és az ottani lakosság nagy része lelkes tüntetéseket rendezett mellette, a marseillei amerikai konzullal együtt at-tól félt, hogy e tüntetések, s *Kossuthnak* a tüntet-ekkel szemben tanúsított, szerintök nem elég óvatos magaviselete hazáját bonyodalomká keverheti a francia kormányval. *Kossuth* *Marseilleből* akart *Angliába* utazni, de a francia kormány ezt nem engedte meg neki. Az amerikaiak további kellemet-lenségektől félve, siettek a *Marseilleből* való el-utazásáért. Ezek az események kissé éleshangú szó-váltásokra vezettek *Kossuth*, *Long* kapitány és a marseillei konzul között, melyeknek azonban *Gib-raltárban* kibékülés lett a vége. *Rátz* *Lajos* befejezi *Haeckel* *Ernö* német bölcsész filozófiájának ismertetését, erős bírálatban részesítve *Haeckel* tévedéseit. Hasonlóképp befejezett nyer *Németh József* cikkorozata a «*A helyi igazgatás Angliá-ban*». *Haraszi Gyula* készülő francia irodalom-történetéből ad közre egy részletet, a *középkori francia történetírás* ismertetését. *Fromentin* *Jenő* francia író «*Domokos*» című regényének első kö-leménye, *Kozma* *Andor* lírai hangulatú költeménye, az «*Orgonavirágzás*» és *Lehr* *Albert* sikerült fordításában *Heine* három dala szolgálnak szépiro-dalmi olvasmányokul. *Herman Ottó* a *magyar arcz kérdéséről* irt munkájának ugyane folyóirat leg-utóbbi számában megjelent bírálatával polemizál. Az «*Értesítő*» rovatban több könyvismertetést találunk. A «*Budapesti Szemle*» *Gyulai Pál* szerkesztésével s a *Franklin-Társulat* kiadásában havonként egyszer jelen meg; előfizetési ára egy évre 24 korona, félévre 12 korona, egyes füzet ára két korona.

«*Horváth Boldizsár emlékezete*» *Berzeviczy* *Albertnek* a *Kisfaludy-társaság* idei közülésén fel-olvasott emlékbeszéde, melyet annak idején rész-letesebben ismertettünk, megjelent külön füzetben a *Franklin-Társulat* kiadásában. Ez emlékbeszéd egyike újabb irodalmunk legkiválóbb e nemű mű-veinek; *Horváth Boldizsár*nak irodalmi és publi-cisztikai és szónoki tevékenységéből merített voná-sokkal rajzolja meg közéletünk e kitűnő szereplő-jének egyéniségét. A mű ára 80 fillér.

Magyar írók élete és munkái. *Szimneyi József* ily című művéből, melyet a *Magyar Tudományos Akadémia* megbízásából ír, megjelent a 79. füzet. Ez a *Naményi* és *Némethy* nevek közé eső 255 írónak életrajzait foglalja magában. Az eddig megjelent 79 füzetben 16,795 írónak életrajza van. Egyes füzet ára egy korona.

Kutyavár és más históriák. Irta *Somfai János*. A kötet, mely egy hosszabb történeti elbeszélést s több apró rajzot és életképet tartalmaz, Nagybecs-keréken jelent meg s ára 3 korona.

Nemzeti Színház. A német nevű francia írónak, *Pierre Wolf*-nak «*A titok*» című 3 felvonásos vig-játéka, mely Párisban tetszést aratott, május hó 29-én a Nemzeti Színház közönségénél is kedvező fogadtatásra talált. *Fáy J.* Béla fordította magyarra. «*A titok*» azok közé a francia színművek közé tartozik, melyek már elfordulnak a színpadi ledér-ségektől, a minőt például *junius* 2-ikán a *Vigszin-ház* juttatott «*Dupont*» cím alatt *Gavault* és *Beer* nevű merész szerzőktől a publikum elé. *Wolf* ked-ves, megható illűt foglalt három felvonásba, egy-szert történethez érzellemmel, megnyerő színekkel olyan helyzeteket rajzolt, melyekben bonyodalom, kacagató burleszk nincs, de hangulatos kélte-nek. A *Jauvenelle* házaspár egymáshoz való szeretet-ben öregedett meg rendkívül gyöngödek egymás iránt. Boldogságukhoz csak az hiányzik, hogy huszonöt éves fiuk megházasodjék. Ez is derék fia-tal ember, hanem van egy titka. Évek óta szerel egy munkásleányt. Az öreg *Jauvenelle* megtudja ezt, s a fiú bevallja, hogy neki már fia is van és meg-mutatja a gyermek arcképét. Erre a *Jauvenelle*-páron erőt vesz az érzés, hogy ők nagyapa és nagy-anya. Ezt az érzést azonban az öregek éltitkölják, mert mindegyik azt hiszi a másikról, hogy sokkal szigorúbb, hogysém a fiúnak megbocsáthatna. Ha-nem az unokát mindenki látni skarja. Az öreg úr elmegy mindennap a munkásleányhoz, az öreg asszony szintén, de gondosan titkolva egymástól a dolgot, így szerették meg mindketten a munkás-leányt s a fiúcskát. Végre a harmadik felvonásban ez a titok is kiderül és a szülők lelkesedéssel egyez-nek bele a fiú házasságába. A sok kedves apró rész-let és érzelmes vonás poétikussá teszi a színpadi hatáserező fogásokat egészen mellőző színművet. A Nemzeti Színház művészei kitűnően játszot-ták minden alakját, minden részletét. Az öreg házaspárban *Ujházi* *Ede* és *Rákosi* *Szidi*, a szerel-mes párbán *Dezso* és *Liget* *Juliska* a jószág és szer-etet melegségével vették körül szerepüket. *Nádny*, *Lánczi* *Ika*, *Helvey* *Laura*, *Paulai* *Erzsike* mind egy-egy jó szerepet dolgoztak ki, a kis fiú szerepé-ben pedig egy kis lány, *Várad* *Antal* költőnk leá-nya aratott sok tetszést.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

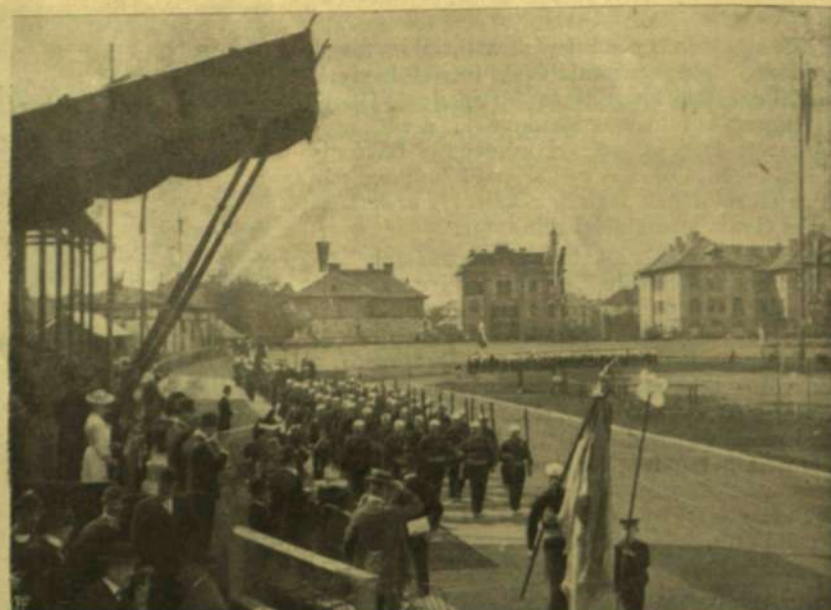
Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület közgyűlése. Tizenkilencedik évi közgyűlést tar-totta az EMKE *junius* 2-ikán *Alsó-Fehérmegye* székhelyén, *Nagy-Enyeden*.

A megyei és vidéki vendégek már *junius* első napján megérkeztek. Másnap reggel jött meg a központi választmány és még igen sokan érkeztek. *Zeyh* *Dániel* *Alsó-Fehérvármegye* főispánja, mint a megyei egyesület választmányának elnöke üdvözölte, az érkező tagokat. *Gróf Beldi* *Ákos* elnök válaszólt, megköszönve a hazafias fogadtatást. Hosszú kocsis-sorral történt a bevonulás a felbuzgózott városba, melynek *Kossuth Lajos*-utcai végén díszkapu állott. Itt úr. *Varró* *László* polgármester fogadta az érke-zőket. A közgyűlést az 1848—49-ben vértanulhalált szenvedett magyarok sirjainak meglátogatása előzte meg, a hová az egyesület lobogója alatt vonít-tak. *Dr. Márki* *Sándor* kolozsvári egyetemi tanár gyászbeszédet mondott és megkoszorúzták a sírt. A közgyűlést a megyeházán tartották. A megnyitó beszédet gróf *Beldi* *Ákos* elnök mondta, vissza-pillantást vetván az egyesület két évtizedes működé-sére. Ez idő alatt három milliányi törzsvagyon gyűlt; művelődési és hazafias czélokra kiadott az egyesület két millió koronát. Az utolsó évben 93,000 koronával növekedett a vagyon és a ki-tűzött czélokra 150,436 korona jutott. Az elvállalt kötelezettségek teljesítésére gyorsabb föllendülés volna kívánatos, de az eredmény így is biztató. Az egyesület tagjainak száma jelenleg 78 orokos, 2052 alptól, 8445 rendes, 1683 pártoló, együtt 12,265. Az elnöki megnyitó után a bizottságokat választot-ták meg és ezután dr. gróf *Kun* *Géza*, az egyesü-let díszelnöke tartott felolvasást: «*Fajunk* *lebediai* és etelközi művelődésé»-ről. A nagy tudománytal és haszaszeretettel írt felolvasást külön kinyomatják s a fiókoknak megküldik. A gyűlés után közeledőre jöttek össze, majd fölkeresték a temetőben és meg-koszorúzták *Kovács* *Sándor* mérnök sírját, a ki az egyesületnek 86,000 korona alapítványt tett. Este a vendégek nagy része gróf *Kun* *Géza* és gróf *Beldi* *Ákos* vezetésével *Alsó-Szászvárosra* utazott, a hol néhai *Kun* *Kocsárd*, az EMKE legnagyobb alapítója szü-letésének századik évfordulója alkalmából felavat-ják annak a házának az emléktábláját, melyben az alapító gróf lakott és elhunyt. Szászvárosban az ün-nepély *junius* 3-ikán reggel a *Kun*-kollégiumi ifjú-ság zászlószentelésével kezdődött s innen mentek a főtérrre, a földiszentelt házhöz, hol *Simon* *Ferencz* igazgató-tanár beszéde után a fekete színtől ké-szült díszes emléktábláról lehullt a lepel és olvas-tatóvá lett a következő felírás:

A zászlószentelés szertartása.

A MAGYARORSZÁGI TORNAEGYESÜLETEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK PÜNKÖSDI VERSENYÉRŐL. — Papp Vilmos amatőr fővelé.

A csapatok felvonulása.

E házban lakott és halt meg 1895 január 11-én gróf Kun Kocsárd, a nagy hazafi és emberbarát. Születésének száz éves fordulóján, 1903 június 5-én állították az emléktáblát: Hunyadvármegye közönsége, az ev. ref. Kúria-kollégium és az E. M. K. Es. Szászváros magyar lakossága az ünnepre felbogarodta házaikat s a középületeken is zászlók lengtek.

MI UJSÁG?

Erzsébet királyné szobra. A néhai királyné emlékszobrára hirdetett pályázat határideje május utolsó napján telt le. Összesen 25 pályamű érkezett. Ezek kiállítását most rendezik a Műcsarnokban.

A bíráló bizottság június 8-ikán tartja első ülését. A szobor-terveket csak az ítélet után mutatják be a nagyközönségnek. A pályázó művészek a bíráló bizottságra Ujvári Ignác festőművészt és Bezerédy Gyula szobrászművészt választották meg. A külföldi művészek közül a francia Bartholdit és Bruno Schmitz német műépítőt hívták meg, a kik az első pályázat alkalmával is bírásokodtak. A harmadik külföldi művész, a brüsszeli Lambauec megbetegedett s helyette ugyancsak egy kiváló brüsszeli művészt, Van der Stappen Károlyt hívták meg, a ki a Képzőművészeti Társulat 1896-iki nemzetközi kiállításán elnyerte az állami nagy aranyérmeket.

A Kassai Rákóczi-kiállítás. A Kassai Rákóczi-ünnep bizottsága június 2-ikén ülést tartott Kassán, dr. Takács Menyhért jászói premontrai prelátus elnökségével az ereklye-kiállítás ügyében. Részt vettek a kiállítás védői közül gróf Zichy Jenő és Bezerédy Albert is.

Takács Menyhért megnyitó beszédében meleg szavakkal üdvözölte a megjelenteket. Utána Bezerédy Albert emelkedett szóhátra s hazafias lelkesedéssel emlékezett meg arról a nemes és szép tervről, a melyre Kassa város közönsége vállalkozott. Többi közt így szólt: A történelmi nagy alakokra és nagy korszakokra való visszaemlékezés kétségkívül a lelkesedésnek, a hazafiaságnak, a nemzeti érzésnek kimeríthetetlen forrása. De ennek a visszaemlékezésnek az illető kor és a kor alakjainak beható és alapos ismeretével kell párosulnia. Ezt a feladatot a történetírás maga nem végezheti el egészen. A nagyközönség, a nép látni, szemlélni akarja maga előtt azt a kort, a melyet csak akkor érthet át teljesen és egészen. A régi magyar daliás időknek utolsó megjelenése ez történetünk láthatárán. Minden hősiességével, minden romantikájával, minden fényével egy darab hőskor, behelyezve a XVII. század végére és XVIII. század elejére. Szükséges, hogy ezt a kort világosabban, a maga teljesében és szemléltetésében magunk elé állítsuk. Ez lesz nézetem szerint a Kassai Rákóczi-ereklye-kiállítás feladata. Ez a kor első sorban a küzdelem, a harcz kora. De e kornak két vezető alakja, Rákóczi és Beresényi a legszelebb műveltséggel bírnak; mégis ebben a korban, a legjellemzőbb és legérdekesebb jelenségek nem a társadalmi vezetők körében látjuk, hanem a népnél és annak költészetében. Talán egy korszakban sem volt oly dús és szingardag a nép költészete, mint ebben a korban. Nemcsak a nép, hanem a nemzet minden szenvedélye nyilvánul meg benne. Rákóczi, Beresényi maguk is írók voltak, ők a megalkotói a magyar memóri-irodalomnak, mely, bátran mondhatjuk, akkor élte fénykorát. Rákóczi önéletrajza, Beresényi levelei, Károlyi Sándor naplótörzskéi és Mikes Kelemen, irodalmunk eme fényességének

törökországi levelei oly magas színvonalra emelkednek, hogy ezek maguk is elegendők arra, hogy a korszak kulturális jelentőségét kellő világításba helyezzék... Rákóczi fényűzése és pompaszeregete a legnemesebb alakban nyilvánul meg, kiterjedve udvarára, és ez a körülmény hatalmas lendületet adott az iparnak és az ipari művészeteknek. A kuruczok vízei nyakassága, a daliák fegyverzete, a katonák viselete most is esodásnak tűnik fel és jellegzetes különösen azért, mert a magyar fajnak hadviselését ősi jellegben mutatják be.

A bizottság elhatározta, hogy Bezerédy beszédét jegyzéknyvébe igtatja. Beóthy Ákos, Kassa város képviselője, az egyik védő 500 koronát küldött a kiállítás céljaira. Már 1500-nál többen jelentették, hogy történelmi tárgyakat küldenek. A kiállítás június 26-ikán nyílik meg; de az ünnepélyek már 25-ikén kezdődnek a vendégek érkezésével és a történelmi társulat nagygyűléssel, a színházban pedig díszelőadás lesz. Július 26-án délelőtt Kassa város törvényhatósága díszgyűlést tart, a melyen díszpolgárrá választják a Rákóczi-kor kultuszának érdemes ápolóit, indítványt tesznek II. Rákóczi Ferenc hamvainak hazaszállítására és a Kassai domban lévő Rákóczi-sírból való elhelyezése iránt. A díszgyűlésekből indulnak a kiállítás megnyitására.

A gróf Lónyay-pár hetek óta Bodrog-Olasziban idős s alkalmasint még hosszabb ideig marad ott, mert Stefánia hercegnő megszerette a helyet. Budán nem régiben vett palotájokat állandó tartózkodásra rendezték be. A gróf pár május 29-ikén Alcsuthra utazott József főherceg látogatására. A keletföldi állomáson Klotild főhercegnő és leánya, Erzsébet főhercegnő csatlakoztak a Lónyay-párhoz és együtt érkeztek Alcsuthra. Május 30-án a Lónyay-pár visszatért Bodrog-Olasziba.

A 87 éves püspök levele a 89 éves püspökhöz. Jó testi erőben, szellemi frissességben vezető egyházkerülete ügyeit már régen Kun Bertalan a tiszáninneni kerület 87 éves református püspöke és Kiss Áron, a tiszántúli kerület püspöke, a ki már 89 esztendő. E nagy korban is szakadatlanul személyesen végzik a kerület egyházi és iskolai ügyeit. Élénk világot vet erre amaz enyélő hangú, de mégis komoly tartalmú levél, melyet Kun Bertalan püspök írt Kiss Áronnak a napokban, válaszolva ennek egy korábbi levelére.

Mentegeti magát, hogy még csak most felelhet, de a nagy életkor, melyet a jó Isten elérniök engedett, «fáradt, erőtelen voltunk mellett is — így folytatja levelét — annyi dolgot már ki reánk, a menyinyinek, ha meg akarunk felelni, nem marad időnk arra, hogy egymással levelet válthassunk s egymást sorsunkról értesithessük. Úgy el vagyok halmozva a dologgal, hogy ezen sorokat is késő este, tíz óra-kor írom. Azt kérdelem tőled, jössz-e a konventre? hogy ott még egyszer találkozzunk és kiöntsük egymás előtt panaszainkat s elbeszéljük azon esodáshoz hasonló esetet, hogy nekünk 87—89-ik életévünkben is fáradsággal kell kiérdemelnünk mindennapi kenyérünket és nincs ember, kinek eszébe jutna, hogy már ezeket nyugomba kellene helyezni.

Hetvenéves írói jubileumát ünnepelte június elsején Esztergomban Sujánszky Antal címzetes

püspök, esztergomi nagyprépost, ki mint egyházi író már 18 éves korában kezdett dolgozni, s azóta a vallásos költészetet és irodalmat számos kötettel gazdagította. A 88 éves agg püspököt az esztergomi káptalan és a budapesti katolikus irodalmi társulatok küldöttei üdvözölték.

Erdősi Szilveszter János szobra. Erdősi Szilveszter Jánosnak, a XVI-ik századbeli magyar tudósok és protestáns reformátornak emlékszobrot állítottak szülőhelyén, Szinérváralján és június 2-ikén avatták föl. A vármegye egész értelmisége jelen volt, valamint képviselve voltak a tiszántúli református egyházközösség eszperességei is. A szobor leleplezésekor Sátor Dávid szinérváraljai református lelkész mondott emlékbeszédet, a melyben vázolta a nagy reformátor életútját.

Az egyetem dékánjai. A budapesti tudományegyetemen a dékánokat a jövő iskolai évre már megválasztották. A hittudományi kar dékánja lett Breznay Béla, prodekan Székely István, a jog-és államtudományi kar dékánja Balogh Jenő, prodekan Schwarz Gusztáv; az orvostudományi kar dékánja újból Thanoffer Lajos, prodekan Bókay Árpád; a bölcsészeti kar dékánja Ballagi Aladár, prodekan Pauer Imre. A rektorválasztás június 8-ikán lesz.

Esküvő. Dr. Rényi József, közoktatási miniszteri titkár, egyetemi magántanár, június 2-án vezette oltárhoz az egyetemi templomban Bornemisza Otília bárónét, özvegy tornyai Schosberger Henrikné unokáját. A szertartást Várdi Béla felszentelt püspök végezte.

A pétervári ünnepélyekről az a hír terjedt el Budapesten, hogy a magyar főváros küldöttségét Pétervár város ünnepi közgyűlésén Bukarest és Belgrád után fogadták. Ugyanis a gyűlésen a megjelent küldöttségek külön adták át az üdvözlőt. Márkus József főpolgármester, ki az ünnepélyek után haza érkezett, megcáfolja, hogy a magyar főváros küldöttségét sérelem érte volna. Az bizonyos, hogy az ünnepélyek egy részén nagy rendtelenség uralkodott. Márkus főpolgármester meg van elégedve a fogadással, mely szerinte feltűnően meleg volt. A küldöttségeket érkezésük sorrendjében fogadták. «Mi — úgymond — elég korán megjelentünk és így hamar sorra kerülünk a rengeteg sok deputátus között. Este fél kilenckor megjelent a kormány képviseletében Pléve belügyminiszter, a kinek a legelső közt mutattak be. A miniszter igen tájékozott a budapesti viszonyokról, sokat tud rólunk. Május 29-ikén volt a trojezki-híd felavatása a császár jelenlétében. A híd a Néva legszelebb részén épült, még egyszer akkora, mint a Ferenz József-híd s oly szerkezetű, mint a Margit-híd. A híd avatásánál igen előkelő helyen, Páris és Berlin küldöttsége mellett, szemben állottunk a császárral, a ki családjával elkülönített sátorban állott, alig két méterre tőlünk.»

Háromszázezer korona jótékony célra. Hatvany-Deutsch Sándor elhunyt édesanyja és felesége emlékére a budapesti izraelita kórháznál kétszáz ezer koronát alapítványt tett. Ez összegből a kórházban külön négygyásztati osztályt fognak felállítani. Az alapítónak a múlt hetekben elhunyt édesanyja végrendeletében száz ezer koronát hagyományozott különböző jótékony célokra.

Kísérletek repülőgéppel. A fejrémegyei velencei tó fölött egy darab idő óta érdekes kísérletek tartanak repülőgéppel szerkezetére vonatkozó tapasztalatok nyeresé végett egyelőre közönséges sárkány-

nyal, hogy a repülés közben mutatkozó súlypont-változásokat megállapítsák. A számításokat Kupis János főmérnök végzi, a kísérletek realizását Walser Károly és Endes Miklós gépészmérnökök, továbbá Deimler bécsi gyáros és két ornitologus kísérő figyelemmel. A kísérletezések befejezése után gyakorlati próbákat tesznek azon az alapon, a melyet Lilienthal berlini gyáros jelölt meg azzal, hogy az embernek a repülést ép úgy kell tanulnia, mint a gyermeknek a járást, vagy az úszást. Lilienthal el is ért bizonyos eredményeket, de lezuhant és halálát lelta. A próbákat azért tartják a velencei tó fölött, hogy a lezuhanás veszélye lehetőleg kevés legyen. A tapasztalatokról Endes Miklós mérnök jelentéseket tesz a magyar mérnök és építész-egyletnek. Most a kísérletezésre oly mérnököt keresnek, a ki 50 kilónál nem súlyosabb, érti a repülés elméletét és egészséges.

Csecsemőtáplálékról. A gyermek későbbi fejlődésére rendkívül fontos a kiszed táplálása. Tudvalelőleg az anyatej helyesítésére leginkább a tehéntej szolgál, mely teljesen meg is felel, ha Somatoscevel kapcsolatosan lesz használva. Dr. Tournier a Somatoscevel kitűnő hatását a csecsemők heves gyomorkatarthuzsainál is észlelte, mert a kis betegek, ha más táplálékot nem tölnek is meg, a Somatosce vizes oldatát megtartották.

Elővigyázat szükséges! Nagyrabecéült háziaszszonyainkat saját érdekében ismételen figyelmeztetünk, hogy a kedvelt és egy évtizednél már tovább minde-nütt kitudóknak bizonyít Kathreiner-féle Kneipp-malátát kávé csak a zart eredeti csomagokban Kneipp-páter védjeggyel valódi. Csak a Kathreiner-féle Kneipp-malátát kávé bírja a bakkávé ízt és zamátját, a miért is mint pótlék a kávévalhoz az finomabb, enyhébb és az inynek kellemesebb teszi. Bakkávé hozzáadás nélkül is a Kathreiner-féle Kneipp-malátát kávé kiválóan jóízi és az egyedül megfelelő pótlás annak helyébe. Ellenben a mit nyitva mérlegelve árusítanak, mindegy csak egyszerűen pórkölt árpa vagy malátá, de soha sem «Kathreiner».

HALÁLOZÁSOK.

Dr. FENYVÉSSY FERENCZ, Veszprém megye főispánja, meghalt Budapesten június 3-ikán ötven éves korában. Ifjabb éveiben a hírlapirodalom foglalkoztatta, majd országgyűlési képviselő lett s érdeklődése a művészeti és egyesületi ügyek iránt szélesebb körben ismertté és népszerűvé tette. Egerben született 1853 szeptember 9-ikén. Egyetemi tanulmányai után hosszabb utazást tett külföldön. Majd Pápan telepedett meg és részt vett Veszprém megye politikai és társadalmi mozgalmában. 1879—1892-ig a «Pápai Lapok»-at szerkesztette. 1881-ben az ugdi kerület országgyűlési képviselőjének választották és e kerületet képviselte hosszú éveken át, míg nem Pápa választotta meg. Eleinte a mérésélt ellenék tagja volt, majd a szabadelv-párthoz csatlakozott. A képviselőházban főképp művészeti és iskolai ügyekben szólt föl. 1891 végén alapította a Magyar Ujság című politikai lapot, a melynek főszerkesztője volt. Számos egyesületnek és társaságnak elnökségét viselte, így a Balaton-egyesületnek és a Nemzeti Színház nyugdíjintézetének és alelnöke volt a dunántúli közművelődési egyesületnek. Országgyűlési beszédeit több kötetbe foglalva kiadta. A lapokban és folyóiratok-

Drezdai tornászok.

A DREZDAI TORNAZSOK MUTATVÁNYA.

ban megjelent számos cikkén kívül könyvet írt a felső oktatásunk reformjáról, kapcsolatban a görög nyelv tanításáról. Betegsége a télen kezdődött szívbajjal s mint nőlen ember a fővárosba jött ápolásra. Itt édes anyja, özv. Fenyvessy Ferencné és több rokona szeretettel gondozták a betegét. A holttestet a kerepesi-úti temető halottas házába vitték s onnan temették el június 4-ikén délután. Veszprém megyéből Kolozsvár József alispánnal, Veszprém városból a polgármesterrel jött küldöttség, Pápa város is küldöttséggel képviseltette magát, valamint a dunántúli közművelődési egyesület. Miniszterek, Budapest főpolgármestere, Antal Gábor ref. püspök, Gyurász Ferenc evang. püspök, képviselők és igen sokan Veszprémből álltak körül a koporsót. Az egyházi szertartást Jánossy Gusztáv címzetes püspök végezte. Veszprém megye alispánja mondott búcsúztatót, a megye, Veszprém és Pápa

A tornász csapatok zászlójának megkoszorúzása.

A MAGYARORSZÁGI TORNAEGYESÜLETEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK PÜNKÖSDI VERSENYÉRŐL.

városok nevében, a Nemzeti Színház nyugdíjintézetének kegyeletét Császár Imre fejezte ki.

ERSENKUT FERENCZ jeles festőművésznünk meghalt Münchenben május 2-ikén. Műtárlatainkból ismeri alkotásait a magyar közönség, de jól ismerte a külföld is, 1857-ben született Német-Palánkán. Fostoni tanulni Münchenbe ment. Már első képei feltűnően kellettek s a fiatal művész nagy útra ment. Bejárta a Kaukázust, Törökországot, Észak-Afrikát és Egyiptomot. Az itt nyert benyomások uralkodtak képein, melyeken a kelet meleg színeit, az anakok tellemzetes eredetiségét művészettel adta vissza. Nálunk feltűnést kellett a budai mohamedán szent, «Gül Baba halála» című nagyobb képével, melyet a király vett meg, a képzőművészeti társulat pedig a nagy aranyéremmel tüntetett ki. Színeiben gazdag és a kelet alakjait oly kifejezően mutató festményeivel sokszor találkoztunk a kiállításán. Ezekből a múzeumi képtár is szerzett. A művész maga az utóbbi években Münchenben élt, a hol nagyra-beesültek.

Bessenyei SZÁLL ÁKOS szegedi kir. közigyöző, volt országgyűlési képviselő, meghalt június 4-ikén Buziáson. A debreceni kir. tábla elnöke, Száll Farkas történetíró, ócsaéti gyászolja az elhunytban, ki ifjabb korában szintén hivatottággal foglalkozott az irodalommal és az akkori lapokban sok költeménye jelent meg, így a «Vasárnapi Ujság»-ban is. Született 1845-ben Hódmező-Vásárhelyen. Jogi tanulmányai befejezése után mint ügyvéd 1868-ban Makóra ment és Csanád megye szolgálatába lépett. Aljegyzővé választották 1869-ben, a következő évben pedig megyei főjegyzőnek s 1876-ig viselte az állást. Makón a városi ügyekben is buzgólkodott, elnöke volt az iskolaszéknél s ő indította meg 1870-ben «Maros» ezim az első lapot Makón. Az arad-csanádi vasútnak is jogügyi tanácsosa volt. A nagy-laki kerület 1887-ben képviselővé választotta s a kerület mint szabadelvű-párti 1892-ig képviselte. Ekkor szegedi kir. közigyözővé nevezte ki.

Elhunytak még a legközelebbi napokban: MARTON MIHÁLY, szigetvári plébános, volt 48-as honvédhadnagy 73 éves korában, Homonnán. — RÉVAY PÁL, szécsi-szent-györgyi lelkész, 63 éves korában. Nemcsak egyházi, hanem társadalmi téren is jelentős szerepet vitt s mint író és hírlapíró is ismertté tette nevét. — VERESZÁS ISTVÁN, alesperes, nyíregyházi kath. plébános 78 éves korában, Nyíregyházán. — UGORNAY ROBERT SZINDOR, miniszteri tanácsos, az államvasutak nyug. igazgatója, 59-ik évében, Budapesten. — BONNER JÁNOS, nyug. telegkönyveztető, volt 48-as honvéd, 75 esztendő korában Lőcsén. — HAUCH ANTAL, m. kir. bányatanácsos, Budapesten. — KELLER IMRE, ügyvéd, a mezőtur-mesterszállási társulat elnöke, 72 éves korában, Gyulán. — KASSAY ADOLF, ügyvéd, jogtudományi író, 79 éves korában. — HROEDTA ISTVÁN, szobrász, állami tanító, Szobránczban. — VADÁSZ LŐRINCZ, birtokos, 59 éves korában, Görgény-Szent-Imrén. — GÖBL KÁROLY, a déli vasút főmérnöke, 38 éves, Szekesfehérvárott. — DR. MIZS KÁROLY, törvényeszi jegyző Marosvásárhelyen, 37 éves korában. — TAKÁTS JÁNOS, nyug. gazdatiszt, 79 éves korában, Martonvásáron. — NAGY FERENCZ, biharmegyei birtokos, Báránodon. — DR. BÖKE ÖDÖN, fővárosi orvos 24. évében. — ID. SZOTNYOKI LÁSZLÓ, 64 éves korában, Buda-Kalászon.

TOROTZKAY SÁNDORNÉ, szül. szentkatolnai Elekes Klára 72 éves korában, Torozókőszentgyörgyön. — Özv. **HALISZ FERENCZÉ**, szül. Sumich Szilvia, 60 éves korában, Budapesten. — Özv. **FARAGÓ FERENCZÉ**, szül. Kispál Ágnes, a néhai szilágy-szolnoki ref. esperes özvegye, 77 éves korában Zilahon.

Szerkesztői üzenetek.

Cs. A. A sakál néha megfordul nálunk is. A Nemzeti Múzeumban van egy kitömött példány, melyet Hevesmegyében lőttek. Ezenkívül még kettőtől van tudomásunk, a melyeket hazánk területén ejtettek el. Lehet azonban, hogy gyakrabban is előfordul, hanem a kik látják az u. n. «nádi farkas»-sal zavarják össze, mely az alföldi vadások és pásztorok szerint jóval kisebb a közönséges farkasnál s a leírás, a melyet róla adnak, egészen ráillik a sakálra.

Mikes bája. Kikeletkor. Patakon. stb. A sok vers között akad sikerültebb, csak sikerült nem. Hazafiúság, a természet kedvelése, sok nemes érzés nyilvánul bennük, művészi alakított erő rajmú kevés s eredetiség még kevesebb. Ilyen versek támadnak és elhangzanak a nélkül, hogy valakinek lelkében visszhangot kelteket volna.

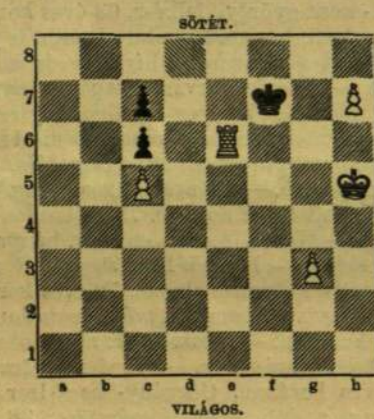
Virágnylás. A mi kis alapgondata van, szeretőszlik a kidolgozozson, a mi jobb képe van, egykettő, hatását veszi a nyelv modorossága miatt.

Erdőben. Az a hegy ott messze. stb. Törökvesse figyelmet érdemel, ha nem koronázza is egyelőre siker. Vannak érzései, olykor lendület is van verseiben, az irányja is rokonszenven felt. Hibája az, hogy érteit nem tudja eléggé összeváltani a természeti képekkel s ezért verseinek nincs meg az a biztos belső formája, a mely az igazi művészt elárítja.

En vigasztaljalak. Se nem jó, se nem rossz. Routine van benne, de költsézet kevés; afféle 'kigondolt' vers, nem pedig átértett költői mű.

SAKKJÁTÉK.

2331. számú feladvány. Pauly W.-től.

Világos indúl s a negyedik lépésre matot mond.

A 2314. sz. feladvány megfejtése Palkoska E.-től. (Aftonbladet.)

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Hg3-e2	Bd3-b3 (a)	1. ...	Hh8-g6 (b)	
2. Vh1-f5 +	Ke4-f5 :	2. Vh1-h1 +	Ke4-f5	
3. Hc2-e3 mat.		3. Hc2-e3 mat.		

b.	c.
1. ...	Bd8-d4 :
2. Vh1-f5 + stb.	2. Hc2-e3 + stb.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Léptővárt: Hoffbauer A. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János — Kecskeméten: Balogh Dénes. — Fekertén: Kintzig Róbert. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A 21-dik számban közölt képtalány megfejtése: Keserű a tőrés, de édes a gyümölcs.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Az Első Leánykiképzési Egylet m. sz. Leány- és fiú-biztosító intézet Budapest, VI., Teréz-körút 40-42. Alapították 1863. Folyó évi május hóban 1.256.300 K értékű kötvény állították ki és nászjutalékok fejében 67.330 K 63 fillér fizetett ki.

1903 január 1-től május 31-ig bezárólag felvett új biztosítások értéke 5.589.400 K és a kiírtett nász-jutalékok összege 321.087 korona 38 fillér, 9609

A Szinye-Lipóczy Lithion-forrás

Salvator kitűnő sikerrel használtatik

vese-, húgyhólyag- és köszvénybántalmak ellen, húgydara és vizeleti nehézségeknél, a czukros húgyúrnál, továbbá a légző és emésztési szervek hurutjánál.

Húgyhajtó hatása!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csiramentes!

Kapható átvilágított üvegekben vagy a **Salvator-forrás** készletében is. Eperjesen. Budapest, Főraktár Edeuskuty L. urnál.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem, szemölcs és talp, valamint a sarok bőrkeményedései, továbbá mindennemű bőrelszáradás ellen. A hatásért jótállás vállalatik.

SCHWENK L. gyógyszerész

MEIDLING-BÉCS.

Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz a mellékelt védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor. Vidékre 1-60 kor, előzetes bejelentés mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 9678
Török József gyógyszerész, Budapest, Király-u. 42. Andrássy-út 26.

Villaszerü családi ház

a VII. ker.-ben, a Városliget közvetlen közelében, csendes utcában, a főépület magas földszintes. Két épületben összesen tíz szoba, két fürdőszoba, két konyha, egy előszoba, egy veranda, azonkívül a souterrainsban egy konyha és a cselédségnek vagy egyéb cseléra (játékszobának, könyvtárnak stb. átalakítható) öt helyiség halál- eset miatt jutányos áron eladó. Az épület még csak 3 1/2 éves. Két irányban villamos közlekedés. Bővebbet

Budapest, VII., Kazinczy-utca 3.

dr. Vargay István

ügyvéd ur irodájában, a hol az épülettervek betekintheők.

Ügynökök kizárva.

MATTONI-FÉLE

GISSHUBLER

TERMÉSZETES SAVANYÚ-KUT

KOLLARITS FEHÉRNEMŰ

ALAPITVA 1803 BAN TELJESEN MEGBIZHATÓ 100 ÉVES GZÉG.

MENYASSZONYI KELENGYÉK

BUDAPEST, VACZI-UTCA 32 SZ.

Kérje ingyen és bérmentve! a legújabb 1903. évi, körülbelül 3000 oldalas ábrák tartalmazó kézikönyvet **KELETI J.** és kötszer-gyógyászát BUDAPEST, IV., Koronaherczeg-u. 17.

Tartalmazza az összes új időségeket, melyek a betegségek és betegségek elhárítására szolgálnak, minden eszközt rendelkezésre a megfelelő betegségek osztályozása, u. n. cs. és kir. szabad, legújabb rendszerű sörvőkötő, testgyógyászati gépek, (műfűzők, jász- és támgépek), művegyeszközök (mikroszkóp és mikroszkóp), gyermekgyógyászati és sebészeti részre teljes betanfolyás minden cseléra, kozmetikus szerek, valódi angol és sallingeni acélárak különböző cselokra, borított eszközök

Míg eddig a régi borbetegségek, a legkülönbözőbb súlyos idegbajok (neurasthenia, vitustánc), a sápkor, a női arcot elégtelenül pattanások s a női nemi szervek folyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csekély értékű idegen vizekre voltunk utalva, addig újabb

a PARÁDI ARSEN vízben (vastartalommal)

olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsen-vasas viznél (Ronegno Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s másnap, már minthogy legelőbbkel orvosi tekintélyeink felkarolják a fogyasztást egész serege dicséreti hatásait, hazánkban csaknem kizárólagos keresletnek örvend.

Gróf Károlyi Mihály uradalmi felügyelője Parád.

Egy postafiók 7 palack paradí arsen-vastartalmu gyógyvizet Magyarország összes postállomásaira 5 korona 80 fillérért bérmentesen szállít a

Főraktár: **EDESKUTY L. BUDAPESTEN.** cs. és kir. udvari szállító. 9949

Ásványvíz-nagykereskedő.

Kapható minden gyógyszertárban és megbízható fűszerkereskedésben.

POLGÁR SÁNDOR

orvosi mű- és kötszerész

Budapest, VII., Erzsébet-körút 50

Legújanyosabban beszerezhetők saját gyártmányu m. kir. szab. sörvőkötők, betegápolási-czikkek, kötszerek, összes gummiárak, valódi francia különlegességek (övzse- rek) stb. 9123

☛ Képes árjegyzék ingyen

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárában, Budapest, V., Szabadság-tér, a Sétátér-utca sarkán. 9938

„Borszéki borviz“ a savanyú vizek királya.

BORSZÉK (Csikmegyében).

Fürdőidény jun. 15-től szept. 15-ig.

900 m. magas ősfenyvesek között fekvő klimatikus gyógyhely, világhírű hideg lobogó-fürdőkkel, erős vasas forrásokkal kitűnő vasláppal, jól berendezett hidegvíz-gyógyintézzettel.

Szállókában és magánvillákban 600 szoba. 2 ágyas szoba-árak idényre 60-160 kor., szobákhoz konyha 30-80 kor. Olcsó fürdőárak, jó élelmezés, piac, két mézarszék helyben, 30 klmt. meghaladó pompás sétautak a fenyvekben, remek kiránduló-helyek.

Fürdőorvos: **Dr. Vámosy Zoltán**, egy. m. tanár (jun. 14-ig Budapesten, VIII., Szentkirályi-utca 6.) Közlekedés: **Sz. Régenig** vasúton. Naponta gyors kocsiját váltott lovakkal, gyönyörű szép és jó úton. Gyorskocsikra előjegyeztemi **Kapusi Dániel**nél, Szász-Régen. Prospektussal és árjegyzékkel szolgál.

Az igazgatóság.

Borvizet lehet rendelni az igazgatóságnál; Budapest: Edeuskuty L., Péczeli és Lencz uraknál; vidéken a jobb fűszer- és ásványvíz-üzletekben.

URANOS-KÉK

fehérnemű mosáshoz a legjobb kékítőszert. Törvénnyel védve! Mosó-injektorok és háztartásban a legkedveltebb kékítő. Olcsó és felhasználható. 1 kis üveg 24 fillér, tüsszeri mosáshoz elegendő! 1 nagy üveg 1.60 korona, 1/2 üveg 1 korona. Mindenütt kapható.

Utánzatoktól óvakodjunk. Kizárólag gyártói: **Hochsinger Testvérek vegyészeti gyára**, Budapest, VI., Rózsa-utca 85. sz.

Kwizda-féle korneburgi marha-táppor.

Életrendi szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára. A legtöbb istállóban 50 év óta használják falánkág hiányzál, rossz emésztésnél, a tej jobbtására és a tehének tejbőségének fokozására. 1 doboznak ára K 1-40, 1/2 doboz K -70. Főraktár Magyarország részére: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-út 26. szám.

KWIZDA FERENCZ JÁNOS cs. és kir. osztr.-magy., román kir. és bulgária fejed. udv. szállító.

Kerületi gyógyszerész Korneburgban Bécs mellett.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főhercegi Szt. Margitszigeti gyógyfürdő BUDAPEST.

Nyári és téli gyógyhely.

43-3° C. kénés hévforrás, Thermal, iszap-, villamos fény-, mester-séges szénasav-, forrólég-, mindennemű gyógy- s edző (Kneipp) fürdők. Svéd gyógytorna-terem. Napfürdő. 150 holdas árnyékos sétákert. Csúsz, köszvény, ischias, izületi bántalmak, emésztő, szervi bajok, szívbetegség, vesebántalmak, vérértelenség, ideggyengeség ellen.

Szt. Margitszigeti üdítővíz elsőrangú szénasavval telített ásványvíz. 9545

CAPTOL N° 4711

Kipróbált **HAJVIZ**

a fejbőr tisztítására, fűdtésére és erősítésére, az idegek élénkítésére és különösen korpaképződés ellen is, mely a fejbőr viszketésének és a hajkiválásnak okozója.

Dr. med. EICHHOFF J. ur Elberfeld 9862

utastása alapján előállítva.

Egyedüli készítője: **Müllhens N. 4711, Köln** cs. és kir. udvari szállító és az orosz császári ő felügye udvari szállítója.

Fiók: Wien, IV., Heumühlgasse 3.

Kapható minden gyógyszertárban, drogeriában és jobb illatszertkereskedésben.

Egy háztartási mérleg ingyen!!

PURGO

legenyőbb jóízű lazás, még csecesemőknek is adható, Rendelve angol, francia, magyar és német egyetemi tanárok által. — Kapható minden gyógyszertárban. 9777

HERKULESFÜRDŐ

ischias, köszvény, rheuma, onostörések és ezek utóbajai ellen biztos gyógyulást, nyujtanak

világhírű kénűs és sós melegforrásal. Felsőtag tartózkodás a Dalmagyországi Kirátság óvodás helyi levezetőben. Lenyugodni kényelem. Mérsékelt árak. Igen érdekes fürdőközösség. — Kiténő vasúti összeköttetés. Prospektust ingyen küld az igazgatóság.

FÖLDES-féle MARGIT-CRÈME

gyorsan és biztosan ható szer sepsől, máj- és bőrfeltök, kiütések, pattanások és mindennemű bőrbaj ellen. Rögton hat.

Zseirtalan. Artalmatlan. Kapható mindenütt.

Ára 1 korona.

Készíti: **Gutori FÖLDES KELEMEN** gyógyszerész Aradon.

Főraktár: **Török József** gyógyszertárban Budapestben. A közönség megtévesztését czélzó utánzatoktól óvakodjunk.

Ismét szép vagyok miután három héten át az Ön Alaiska-cremjét és -puderjét használtam. F... Róza.

Alaiska-cremje a kozmetikum par excellence.

Lindner Róbert gyógyszerész. Alaiska-cremjezt Alaiska-crem és -puderjét használtam. F... Róza.

Lindner Róbert gyógyszerész. Alaiska-cremjezt Alaiska-crem és -puderjét használtam. F... Róza.

KIRÁLYNŐ-CRÈME ÉS POWDER.

LEGJOBB ARCZSÉPÍTŐ A VILÁGON. Ára 1 korona 40 fillér.

Kapható **TEMESVÁRY J.** gyógyszerésznél Zombor

☛ **TÖRÖK J.** Budapest, Király-utca 12

